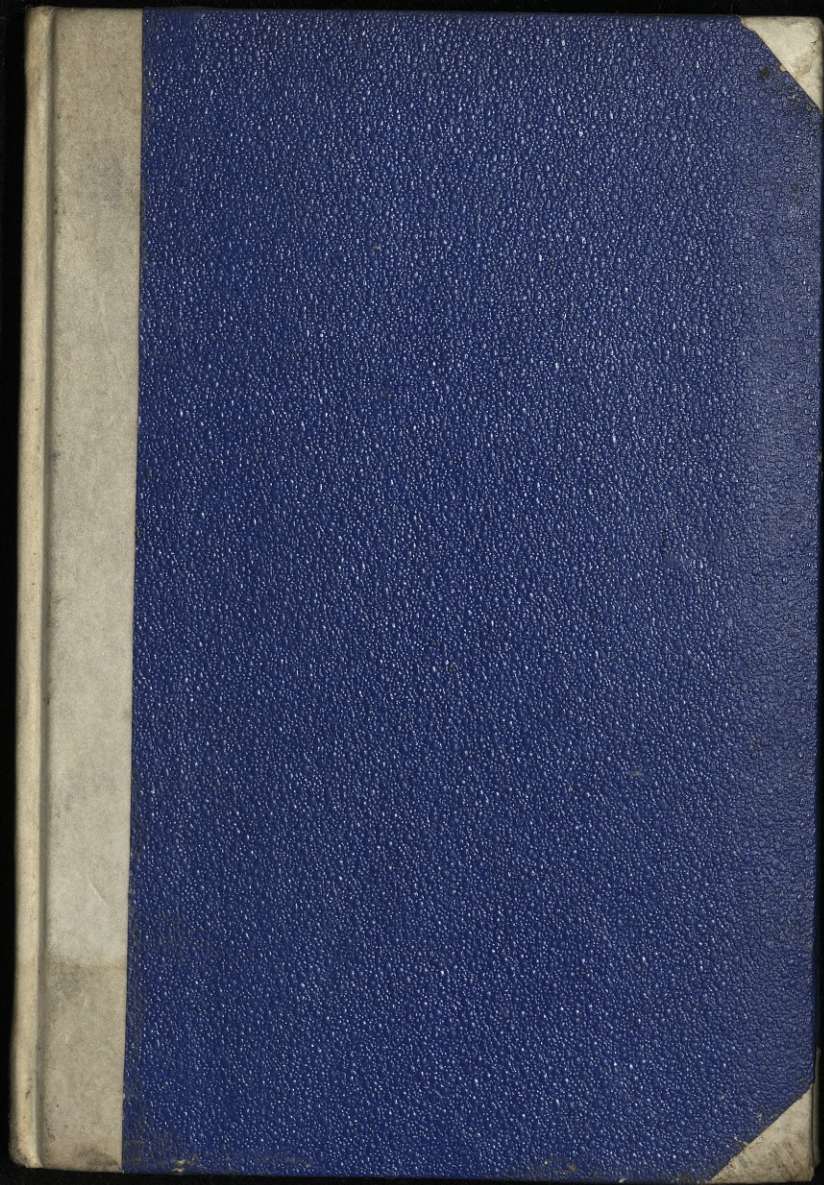
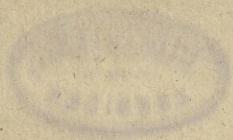
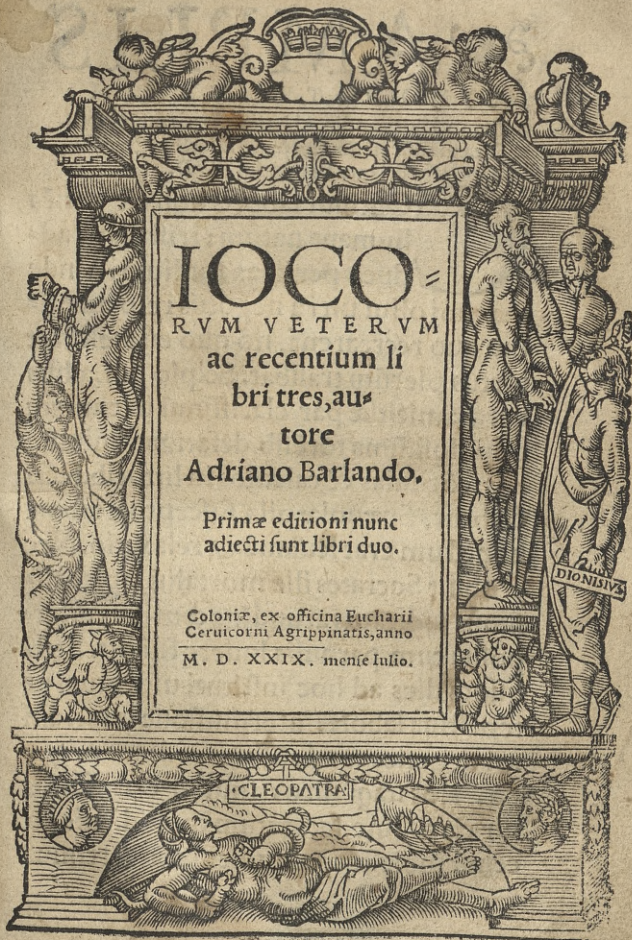

IOCO

RVM VETERVM

ac recentium li

bri tres, au

tore

Adriano Barlando.

Primæ editioni nunc
adiecti sunt libri duo.

Coloniz, ex officina Eucharri
Cervicorni Agrippinatis, anno

M. D. XXIX. mense Julio.

CLEOPATRA

AMPLIS

SIMO PATRI MAXIMI
liano à Burgundia, Abbati insignis monasterij
Præmonstratensium apud Middelburgum Se-
landiæ, Adrianus Barlandus S. D.

Continui laboris non est patiens
humana natura; tristitiam ad-
ducit pertinax studium. Vnde
maximi olim uiri à negotiis reip. ad otium
quo recrearent, non quo euanesceret
uirtus plerumque transibant. Scipio & Lælius
ueræ amicitiae par clarissimum in ciuitate
populosissima forensib. defatigati ministe-
riis, cõchulas & calculos in littorib. lecti
stabant, Scæuolæ pila susceptor; labor;
honestum erat leuamẽ & relaxatio. Nec
erubuit Socrates ille mortaliũ sapientis-
simus iudicatus arundine cruribus inter-
posita cum paruulis ludere filiolis. Festi-
quor; dies ad hoc instituti uidentur, ut
repestiua laboris intermissione laxati ani-
mi uegetiores ad cõsueta redeant nego-
tia. Nos itaq; uiros imitati clarissimos
uir clarissime fatigatum quotidianis do-
cendi molestijs, ad ludicra conuertimus

13940

Sanimum pauculis sanè diebus, congesta
iocorum maxime uetere, ceu syluula qua
dam, fecimusq; libros tres. Hunc lusum
nō Scoridæ, aut Occanistæ cuiquam, sed
tibi uisum est dedicare, propterea quod
& eos quotidie scriptores te sciam euol
uere, unde hæc selegimus, neq; lasciuis,
& infacetis facetijs, quales Pogianæ, qua
les & Bebelianæ, sed doctis, sed argutis
iocis impendio delectari. Hos igitur com
mentarios tuæ dicatos Amplitudini acci
pies, ceu Mnemosinum tui Barlandi, &
nati, & sub incorruptis, ac uoti exiguis
parētibus, educati in ista insula, cuius tu
nūc præsidium es, decus & singulare or
namentū. Rogare nolo, ut boni consulas
hanc licentiam meam. Erasmus em̄ tuus
uir & humanissimus, & ciuilis iuris do
ctissimus, de tuo incredibili studio erga
doctrina p̄stantes uiros, de singulari in
genij tui candore, summa uitæ comita
te, ciuilitate mira, morū inaudita suauita
te, tā multa narrauit, ut nō dubitē, quin
tibi hoc meū erga tuā amplitudinē stu
diū, sit futuræ lōge gratissimū. Vale. Lo
uanij Calen. Mart. anno restitutæ salutis

M. D. XXIX.

IOCI EX

MACROBIO.
LIBER PRIMVS.

Iocus in Antonium.

POST Mutinensem fugam nonnullis rogantibus quid Antonius ageret, Quidam familiaris eius, quod canis inquit in Aegypto. Nā in ea regione constat raptu crocodilorum canes exterritos currere & bibere.

In Mutium quendam.

Publius ubi Mutium in primis maleuolū solito tritorem uidisset, Aut Mutio inquit nescio quid incommodi accessit, aut nescio cui aliquid boni.

In Manlium.

Apud L. Manlium, qui optimus Romæ pictor habebatur, Geminus Seruilius fortē cenabat, cumq; filios eius deformes uidisset, Non similiter inquit Manli singis & pingis. Et Manlius, in tenebris emingo inquit, luce pingo.

Demosthenis rhetoris dictum.

Demosthenes excitatus ad Laidis famam, cuius tunc formam tota Græcia mirabatur, accessit ut & ipse famoso potiretur amore. Qui ubi dimidium talentū unius precium noctis audiuit, discessit hoc dicto: οὐκ ἄνθρωπος ἀλλὰ χρυσὸς μεταμέλειται.

Scomma Ciceronis in Cæsarem, & huius in Ciceronem.

Laberius Mimus in senatum à Cæsare lectus, cum à Cicerone ad confessum non reciperetur, dicente: Reciperem te nisi anguste sederemus: nimis mordaciter respōdit, Atqui solebas duabus sellis sedere: obijciens tāto uiro lubricū fidei. Sed id quod Cicero dixit, nisi anguste sederemus, scomma erat in Cæsarem, qui in senatum passim tam multos admittebat, ut eos quatuorde-

MACROBIO.

cin gradus capere non possent.

In consulatum Seruiliij.

M. Voltacilius Pitholaus, cum C. Seruilius uno tantum die consul fuisset, Ante flamines inquit, nunc consules diales fiunt.

In Lentulum.

M. Cicero, cum Lentulum generum suū exiguæ stature hominem longo gladio accinctum uidisset, Quis inquit, generum meum ad gladium alligauit?

In Q. fratrem.

Nec Quinto fratri circa similem mordacitatem pepercit. Cū em̃ in ea prouincia, quā ille rexerat, uidisset clypeatam imaginem eius ingentibus liniamentis usq; ad pectus ex more pictam (erat autem Quintus ipse stature parua) Frater meus ait, dimidius maior est quam totus.

In consulatum Vatinij.

In consulatu Vatinij, quem paucis diebus gessit, notabilis Ciceronis urbanitas animaduersa est. Magnum ostentum inquit, anno Vatinij factum, quod illo consule nec bruma, nec uer, nec æstas, nec autumnus fuit.

Quærenti deinde Vatinio, quod grauatus esset domum ad se ægrotantem uenire, respondit: Volui in cōsulatu tuo uenire, sed nox me comprehendit.

Eiusdem Ciceronis est illud: Vigilantissimus est cōsul noster, qui in consulatu suo somnum non uidit.

In sororem Fausti.

Faustus Syllæ filius, cum soror eius eodem tempore duos mœchos haberet, Fuluium fullonis filium & Pompeium cognomento Maculam, Miror inquit, sororem meam habere Maculam cum fullonem habeat.

Iocus Augusti.

Augustus quoq; Cæsar iocos affectauit, saluo tamen maiestatis pudorisq; respectu, nec ut caderet in scurrā, Aiace tragœdiam scripserat, eandemq; q̃ sibi displicuisset, deleuerat. Postea Lucius grauis tragœdiarum scriptor, interrogabat eū, quid ageret Ajax suus, & ille in spongiam inquit incubuit.

IOCI SELECTI

Eiusdem.

Idem cum ei libellū quidam trepidus offerret, & mō proferret, mō retraheret manū, Putas inquit, te affera elephantō dare?

Eiusdem.

Quendā prefectura equitū submotū, & insuper salariū postulantē, dicentēq; non lucri causa dari hoc mihi rogo, sed ut iudicio tuo mun' uidear impetrasse, & ira officiū deposuisse, hoc dicto percussit, Tu te accepisse apud omnes affirma, & ego dedisse me non negabo.

Cōmemoratur & illud inter facere dicta Octauī Cæsaris, q; minima comoda nō minimo sectantes discrimine, similes aiebat esse aureo hamo piscantibus, cuius abrupti damnum nulla captura pensari posset.

Eiusdem.

Vrbanitas eiusdem innotuit etiā circa Herēnium de ditū uitij iuuenē, quē cum castris excedere iussisset, & ille supplex hac deprecatiōe uterē, Quo mō ad patrias sedes reuertar? quid patri meo dicam? Rēdit, Dic me tibi displicuisse.

Eiusdem.

Galbæ, cui informe gibbo erat corpus, agēti apud se causam, & frequēter dicenti: Corrige in me, si quid reprehēdis, Ego te inquit, monere possum, corrigere nō possum.

Eiusdem.

Cū audisset inter pueros, quos in Syria Herodes rex Iudæorum intra bimatum iussit interfici, filium quoq; eius occisum, Melius est inquit, Herodis porcū esse q; filium.

Eiusdem.

Exceptus a quodam cœna satis parca, & quasi quotidiana, nā penē nulli se inuitanti negabat, post epulum inops ac sine ullo apparatu discedens, uale dicenti hoc tū insusurravit, Non putabam me tibi tam familiarē.

Eiusdem.

Vatinius in prima sua ætate eleganter insultauit: Cōfusus ille podagra, uolebat tamen uideri discussisse uitriū, & mille passus ambulare se gloriabatur, cui Cēsar: Non miror inquit, dies aliquanto sunt longiores.

EX MACROBIO.

In Augustum dicta.

Curtius eques Ro. delicijs diffuſes, cum macrum tur-
dū sumpſisset in cōuiuiō Cæsaris, interrogauit an mit-
tere liceret, Responderat princeps, quid ni liceat? ille
statim per fenestram misit.

In eundem.

Etiā militis non libertarem tm̄, sed & temeritatē
tulit. In quadam uilla inquietas noctes agebat, rūpente
somnia eius crebro noctuæ cantu. Prehendendā cura
uit noctuam. Miles aucupij peritus, & spe ingentis præ-
mij pertulit. Laudato imperator mille nūmos dari ius-
sit. Ille ausus est dicere, Malo uiuat, auēq; dimisit. Quis
non miratus est non offenso Cæsare abiisse militē con-
tumacem?

In eundem.

Veteranus cū die sibi dicto periclitaret, accessit in pu-
blico ad Cæsarem, rogauitq; ut sibi adesser, ille aduoca-
tum dedit, cōmendauitq; ei litigatorem, exclamans ue-
teranus, At non ego inquit Cæsar periclitante te Acti-
aco bello uicarium quæsiui, sed pro te ipse pugnaui, de-
texitq; impressas cicatrices. Erubuit Cæsar, uenitq; in
aduocationem, ut qui ueretur nō superbus tm̄, sed etiā
ingratus uideri.

Augusti iocus in filiam.

Iulia mature canos habere cœperat, quos legere se-
creto solebat. Subitus interuentus patris aliqñ oppres-
sit ornatrices. Dissimulauit Aug. deprehensis super ue-
stem eaz; canis, & alijs sermonibus tpe extracto, indu-
xit etatis mentionem, interrogauitq; filiam utrū post
aliquot annos cana esse mallet an calua, cūq; respondis-
set, Ego pater cana esse malo. Sic illi mendacium obie-
cit, Quid ergo istæ te caluam tam cito faciunt?

Iuliæ in Augustum.

Cum grauem amicum audisset Iulia suadentem me-
lius facturam si se cōposuisset ad exempla paternæ fru-
galitatis, Ille inquit, obliuiscitur Cæsarem se esse, Ego
memini me Cæsaris filiam.

Cæsarij dictum in Varinium.

IOCI SELECTI

Lapidatus à populo Vatinius, cum gladiatorum munus ederet, obtinuerat ut ediles edicerēt, ne quis in arenam, nisi pomū misisse uellet, fortē his diebus Caselius cōsultus à quodam an nux pinea pomum esset, respondit, si in Vatinium missurus es, pomum est.

Eiusdem.

Mercatori quēadmodum nauē cum socio diuideret interroganti, Nauem inquit, si diuidis, nec tu, nec socius habebitis.

Lælij dictū in Galbam.

In Galbam eloquētia clarum, sed quem habitus corporis destruebat M. Lælij uox circumferebatur, Ingeniū um Galbæ male habitat.

EX QUINTILIANO.

Eques Romanus ad quem in spectaculis bibētem cū misisset Augustus qui ei diceret: Ego si prandere uolo, domum eo. Tu em inquit, non times ne locum perdas,

Apud Quintilianum ex cap. de risu, li. 6.
institutionum.

Iuuenes Tarētini multa de Pyrrho rege securius inter cœnam locuti, cum rationem facti reposceret, & ne q̄ negari res, neq̄ defendi posset, risu sunt & opportuno ioco elapsi. Nāq̄ unus ex his, Imo inquit, nisi lagena defecisset, occidissimus te. Ea q̄ urbanitate tota est inuidia criminis dissoluta.

Apud eūdem Ciceronis locus.

Cicero obiurgantibus q̄ sexagenarius puellam uirginem duxisset, Cras mulier erit inquit.

Apud eundem.

Quidā interrogatus quid sentiret de eo, qui in adulterio deprehensus esset, tardum fuisse respondit.

Apud eundem.

Ex historia etiam ducere urbanitatem eruditum, ut Cicero fecit, cum ei testem in iudicio Verris rogāti dixisset Hortensius, non intelligo hæc ænigmata. Atqui debes inquit, cum Sphingē domi habeas, acceperat autem ille à Verre Sphingē æneam magnæ pecuniæ.

EX QVINTILIA.

Ex oratore Ciceronis lib. ij.

Cum C. Fabritio Pub. Cornelius homo avarus & furax, sed egregie fortis & bonus imperator, gratias ageret, q se homo inimicus consulem fecisset, bello praesertim magno & graui, Nihil est quo mihi gratias agas inquit, si malui compilari q uenire.

Ex eodem libro.

Cum Africanus, censor tribu. mouebat eum centurionem, qui in Pauli pugna nō adfuerat, cum ille se custodiæ causa diceret in castris remāsisse, quæreretq cur ab eo notaretur, non amo inquit, nimium diligentes.

Ex eodem libro.

C. Lælius, cū ei quidam malo gñe natus, diceret indignū esse suis maiorib. at Hercule inquit, tu tuis dignus.

Ex eodem.

Africano illi maiori coronam sibi in conuiuio ad caput accommodanti, cum ea sapius rumperetur, P. Licinius Varus, Noli mirari inquit, si non conuenit, caput enim magnum est.

Ex eodem lib.

Nasica cū apud poetā Ennium uenisset, eiq ab ostio quærēti Ennium, ancillula dixisset domi non esse, Nasica sensit illam dñi iussu dixisse, & illū intus esse. Paucis post dieb. cum ad Nasicā uenisset Ennius, & eū à ianua quæreret, exclamauit Nasica se domi non esse. Tū Ennius: Quid ego non cognosco uocem inquit tuam? Hic Nasica: Homo es impudens, ego cum te quærerem ancillæ tuæ credidi te domi non esse, tu mihi non credis ipsi?

Apud Ciceronem.

Aristippus quidem ille Socraticus non erubuit, cum esset obiectum habere eum Laida, habeo inquit, Non habeo a Laide.

Eiusdem.

Hinc ille Agamemnon Homericus, & idem Actiacus, scindens identidem intonsam comam, in quo factum illud Bionis, Perinde stultissimum regem in luctu capillum sibi euellere, quasi caluitio mæror leuare.

Eiusdem.

IOCI SELECTI

Durior Diogenes, & id quidem sentiens, sed ut Cynicus asperius proñci se iussit inhumatum. Tum amici, Volucris ne & feris minime uero inquit, Sed bacillū propè quo abigam ponitote. Qui poteris illi, non em̄ senties. Quid igit̄ mihi ferarum laniatus oberit nihil sentienti?

Eiusdem.

Salsa sunt etiā, quæ habent suspiciōē ridiculi absconditam. Quo in genere est illud Siculi, cui cū familiaris quidā quæreret, qui diceret uxore suam suspendisse se de ficu, Amabo te inquit, da mihi de ista arbore, quos feram furculos.

Eiusdem.

Diogenes liberius, ut Cynicus Alexādro roganti ut diceret, si quid uellet, Nūc quidem paululū inquit, a sole absis, Offecerat uidelicet apricanti.

De iocis Vespasiani imperatoris.

Ex Suetonio.

Mentirium Florz consularē admonitus ab eo plaustra porius quā plostra dicenda, die postero Flaurum salutauit.

Expugnatus aut̄ a quadā, quasi amore suo deperiret, cū producta pro concubitu HS. XL. donasset, admonēte dispensatore, quēadmodū summam rōnibus uellet refferri, Vespasiano inquit adamoto.

Reprehendēti filio Tito, q̄ etiam urinæ uestigal cōmentus esset, pecuniam ex prima pensioe admouit ad nares, sciscitans num odore offenderetur, & illo negāte, atqui inquit, ē lotio est.

Vibij Crispi iocus ex Suetonio in Domitianum.

Inter initia principatus quotidie secretū sibi horarium sumere solebat, nec quicq̄ amplius q̄ muscas caprare, ac stylo præacuto configere, ut cuidam interroganti, esset ne quis intus cum Cæsare, non absurde responsum sit a Vibio Crispo, ne musca quidem.

Ex Sabellico.

Vergilius uares suspirabundus ubiq̄ obseruatus est. Vnde factum illud Augusti responsum, inter hūc ip̄m

EX PONTANO.

sedentis, & Flaccū Horatiū, qui ab oculorū lippitudine laborauit, rogatus à quodā amicorū quid ageret, sedeo inquit inter suspiria & lachrymas.

Puer Florentinus & argutus & perurbanus adductus ante sacerdotem Cardinalem iocandi gratia, multa cū facere admodum, nec minus etiam scite dixisset, sacerdosq; ipse ad amicum qui astantem conuersus susurrasset huiusmodi pueros consueſſe ubi ad ætatem peruenissent robustiorē ingenio subcrasſeſcere. Ne inquit o bone Cardinalis, puerulum te oportuit ſcitum fuiſſe admodum. Dictū itaq; in ſe puer in ſacerdotē retorſit, magna cum auditorum hilaritate & riſu.

Antonius Panhormita ſuauiſ admodum uir interrogatus ad rem uxoriā iucunde concorditerq; agendā, quibuſnā maxime opus eſſe duceret, ſumpto argumento à frequētia moleſtiarū, ac magnitudine, quæ in uita contingerent coniugali, duobus tñ opus eſſe reſpondit, uir ut aurium ſurditate teneret, uxor ꝑo ut oculis eſſet capta, ne altera uidelicet inſpiceret quæ à marito intemperanter fierent plurima, alter ne audiret obganiētē aſſiduo domi uxorem.

Puella & modeſta & catula, cum ab muliere quadā iracunda atq; annoſa non ſolum amariſ, uerum etiā impudentib. inceſſeretur dictis, Quādo inquit (ut uideo) abundas annis mulier, pudoriſq; egena es admodū, te hortor ut huiuſce ſumas aliquid alicūde mutuū. Locus ſumptus à conſuetudine eorum, qui cum pecuniæ egent, illam ſumunt mutuam.

Meis ē tribulibus quiſpiam abunde comiſ, cū hoſpes uociferantem diutius uxorem eiſ, rixantemq; cū ancillis parum æque ferret, conuerſus ipſe ad hoſpitē, Ec qua inquit, amice impatiētia eſt tua? Duos inquit & triginta annos huius clamores dieſq; ac noctes æquiſſime ipſe perfero, Tu uero ne diculæ quidem ſextantē ferre eam poteſ? quo dicto & hoſpitē leniit, & uxore ab ira ad riſum conuertit.

IOCI SELECTI

Diuerterat aliquando familiaris quidam meus peregre iter faciens ad meritoria, apposita est ei cœna omni ex parte holiioria, uinum item dilutissimum, omnia de munum administrata parcissime. Postq̃ autē cœnauit, iussit uocari ad se medicum ad mercedem capiendam. Igitur caupo cum respondisset: Ecquid (malum) in uiculo maxie agresti medicū requiris? Ibi ille: Nū ne o bone te teipsum ignoras? quo sit igitur merces operæ suæ par, medici precium accipe, non cauponis, quando ut egrotum me pauidi in cœnula.

Diuerterat ad meritoriam Pyrrhniculus Vasco, atq; apposita mēsa anaticulum uersabat in lancibus perbel le unctum atq; halliatum. Ingressus repēte ad illum uiator Hispanus, inieciūq; in anaticulum oculis, potes inquit o amice, adueniētem comiter amicum accipere? Ibi tum Pyrrhniculus, quo nomine ipse eēt exquirir: Audēter ille ac iactabundus Alopantius (inquit) Aufimarchides Hiberoneus Alorchides. Pape tum Pyrrhniculus, quatuor ne auicula hęc heroibus & quidem Hispanis: absit iniuria. Ea Pyrrhniculo satis est uni, minus enim decent minura.

Idem hic familiaris aliquando peregre proficiscēs, in cubile incidit ab cimicibus simul plurimoq; à pulice infessum. Itaq; ubi paulum modo quieuisset, excitatus ab illorum aculeatissimis demorsuunculis, euocato caupone petijt falcem sibi ab eo adferri. Cum ille quam ad rem ea opus esset percontaretur, qua inquit excidā senticetum, quod mihi nocte hac excidendum locasti. Sentēs & spinas ad cimices transtulit ac pulices, cubile autem ad senticetum.

Alphonus Hispaniæ citerioris, itemq; Neapolitano rum rex, uenationi cum esset admodum deditus, percōtareturq; Antonium Panormitam sciscitabundus, qui Neapoli essent nobiles uiri uenandi studiosi, si qui itē scriptores de natura canū aliquid pdidissent. Ne tu inquit, rex ad latus habes rex: hęc omnium prudentissi-

EX PONTANO.

imum uirum, ne aliunde quærites, quippe qui annos supra quadraginta cum hoc genere animalium sit ita cōuersatus, ut nocteis quoq; ipsas cum canicula cubitaue-rit. Hic tibi & canū naturas describet, & illorum insti-
tuēdoꝝ artes. Erat aut is eques Neapolitan⁹, quē hono-
ris gratia ne nominauerim. Cūq; his dictis subrisisset,
Antonius indicauit sub caniculę nomine uxorem illi-
us significari, mulierem omnium clamosissimam, pari-
ter ac rabiosissimam.

Federicus rex Neapolitanorum, usus est magistro
epistolarum, utq; hodie dicitur secretario Villæ Pisanel-
lo. Is erat capillo crispo, qualis Aethiopibus esse solet.
Fortē inter Federicum & Prosperum Columnnam exer-
citus eius ducem sermo inciderat de hominum applica-
tionibus, naturæq; ipsius signis quibusdam, eorūq; ob-
seruatione. cumq; in referendis illis Federicus dixisset
fieri uix posse, cui crispus erat capillus, quin idem aut
musicus esset, aut deprauata ac parum cōstanti mente.
Tum Prosper, per Christū inquit o rex, uitululus hic qui
dem tuus haudquaꝫ musicus est. Argute admodum at-
q; aculeate. Namq; ex aduersatione sequebatur labora-
re illum mentis infirmitate atq; peruersitate animi.

Rodericus Carrasius (ut sunt pleriq; Valentini ciues
tum senes tū iuuenes amoribus dediti ac delicijs) licet
octogenarius iam exercebat sese ad tibiam. Præteriens
ante eius fores Rebolleta, homo cum primis suavis ac
facetus, Quis inquit o pueri, hic ad choreas instituitur?
Cum respondissent Rodericum dare operam choralis-
simo, Næ inquit Rodericus nuntium ab orco accepit lu-
dos apud manes apparari ac festos dies. Dicendi ac ridē-
di argumentum omne ab annositate ductum.

Iocabatur aliquando uel rixabant potius ex ijs duo,
quos maiores nostri appellabant nebulones, & alteri
quidem asello factum est nomen, quod ob linguæ intē-
perantiam, & pugnis sæpe cōrusus, & uerberibus ac fu-
sibus honoratus perinde ac asinus esset. Alteri y o Ven

IOCI SELECTI

tricio & patrimonium penè omne pitissando cōpotā-
doq; in uentrē congestisset. Prior igitur Ventricus in-
ter conuitiādum. Quantum o amice Aselle, paulo em̃
ante & pugnis cæsus & quernis etiā fustibus percussus
fuerat. quantum inq; eris inest tibi in crumena uestura
ex hodierna? Ad quē confestim Asellus Quantum tibi
in uentriculū influxit uilli hesternā ē uindemia. Eius-
modi siue dicta siue ridicula & multū habent fellis, &
maxime apposita sunt ad mouendum risum.

Inuitatus cum esset Frāciscus Pudericus ad prandiū,
appositāq; esset ei altilis haud bene assa, cōuersus ad eū
qui pullū deartuabat. importune inquit accubuim⁹, ne
q; em̃ ad prandiū uocati, sed ad cenam fuimus.

Crassus in Parthos proficiscens ad Deiotarum in Bi-
thyriam diuertit, nouam tunc urbē ædificātem. Itaq;
in eum iocarus. q; esset senectute iam confectus, Duode-
cima inquit, dici hora nouam urbē aggredieris. Ad quē
Deiotarus. Nā & Crassus erat sexagenario maior, Nec
tu respondit o Crasse satis matutinus in Parthos profi-
cisceris. Vterq; perq; familiariter ac iucunde, neq; ut la-
cesserent, uerum ut iocarentur.

Ostentabat Pomponius, & quidem iactanter uulnus
ore exceptum in seditione Sulpitiana, quod ipse tamē
passum se pro Cæsare pugnantem gloriabatur. Ibi Cæ-
sar & false admodū & urbanissimum in modum, Nunq;
fugiens respexeris inquit.

Aliquando loquaculus quidā Hieronymū obtunde-
bat Carbonē suauissimi ingenij uirg; atq; ubi multa in-
gentē yboy in cumulū congestisset, petebat sibi ab eo
ad singula responderi, illum y o ad oia siluisse, conuer-
sumq; ad altantes dixisse: Magnū ranay; prouentū hic
annus attulit. Ita quandoq; ē silentio risus excitatur.

Maximus dux Annibal; faciens plurimū delectatus
est siue in dicēdo siue in respondēdo cuius illud extat
dictū in Giskonem maxime quidem falsum. Is em̃ cum
Ro. exercitus ad Cannas miraretur multitudinē, ægre

EX PONTANO.

Id ferens Annibal, in illum sic iocatus est ut despicabilem etiā militibus suis faceret, Quanto inquires mirabilius est o Gisco, in tanto hominum numero qui tuo isto uocetur nomine esse neminem.

Accusatus iuuenis quispiam q̄ in mensa intemperatius locutus esset aduersus sacerdotem, uocatusq; ob id in iudiciū atq; interrogatus a iudicib. Si eodem respondit, pacto rursus in cœna me inuita uero, uel duodecim quoq; ap̄los insectabor fustib. Statimq; inter iudices exorto risu, cognitoq; uini uitio ab illis absolutus ē, pœna tñ a sacerdote irrogata, ut q̄driduū uino abstineret.

Efferbuerat Alphonsus minor in famulum stabularium, itaq; uocato architriclino, iussit illi uinū decimū in diem adimī, Rīsus ilico excitatus est ab astātibus qui sciunt stabularium illū abstemium, quod et si Alphonso notū erat, ira tñ memoriam præpedierat.

Idem pro tribunali ius cum diceret, ac stultior ad eū quispiam accessisset, clamitans, clementiæ uti suæ memor esset in iure dicundo. Percontatus tum ipse quodnam officiū præstari a se posset facilitatis atq; clementiæ, Tū ille, Clementia inquit uxor mea cubito me hac nocte ē lecto exposuit, & maledictis extra domū psecuta est. Ego apud te iniuriarum ago, difficile dictū est, q̄ risus toro foro exorti fuerint.

Thomas Pontanus nobilissimus rhetor, habebat in delicijs catellam, cui lusculæ erat nomen, ea cū uidisset ancillulā cū hero ludentē deliciosus, in eā mordicus illata ē, q̄ de re cū illa quetere ad herē, respōdissetq; ille ioculabūdus amorē tenebris gaudere, atq; inde uulgo cæcum dictitari. Tū illa, Atqui putabam retulit, de nomine ipso lusculam cæcam esse.

Iocabundus quispiā uel tentabūdus potius, cū dixisset. Nam de somnijs corā Alphonso rege erat disceptatio, nocte præterita somniasse, dono se ab rege accepisse sacculū aureis grauidū. Ibi tū Alphonsus, an ignoras adhibendā somnijs fidē Christiano ab hoīe nullā esse,

IOCI SELECTI

Est Iouiano Pontano, qui de his disserit Eugenia filia, eaq; sine liberis, cumq; aliquādo ea suis ē scriniolis protulisset imagunculas quasdam uenustissime effigiatas. Quāto inquit melius o filia & patri & uiro, & tibi ipsi consultum esset, si harum similes aliquas ex utero tuo proferres?

Altera eius filia Aurelia, eaq; natu maior amisso Paulo marito, cum a patre ad altere uirum thorumq; horeraretur secundum, Quin tu inquit pater, non & nuptias secundas inis? Quia, respondit, nullam matri tuæ similem me reperturum confido. Id ipsum (respondit) me me uersat pater, quod mihi placiturum Paulo eque similem sperem neminem.

Bernardus Vitalis uir multi usus, ac maxime compositis moribus interrogabatur a Fedrico rege, quidnam esset causæ cur in uescendo alofa pisce oculari uteretur uitro? Respondit, nequaquā ipse miraris o bone rex, legem me amicorū epistolas, quibus legendis nullum immineat periculum, uitro uti, at demiraris usum ocularium in edendo maxime spinoso pisce, sentibusq; tam spissis atq; acutis, quibus singulis insit uel strangulatorius gladius?

Ferdinandus rex, ægerrime ferebat ubi quos, aut hi nos aut ternos uidisset deambulantes, quicq; suas inuiceret, suaq; consilia inter deambulandum conferrēt. Quā cum aliquando Pompa parasitaster deprehēdisset, Vin inquit o rex, aut magnam tibi molestiam adimere, aut non exiguum deambulationibus ex his compendium comparare, portorium his cōstitue, perinde ut ē piscationibus mercimoniorumq; inuestiōibus persoluendū, mihi crede, diues inde uestigal exegeris.

Laniū cuiusdam Neapolitani Ditis nomine, uxor de seipsa liberalior erat q̄ pudicam deceret, dicaculus quispiam cum eam per iocum diceret carnem minoris uendere, Quid mirum subdidit Franciscus Puccius, quæ Ditem lanium habeat coniugem?

EX PONTANO.

Narrare solebat auia mea Leonarda celebris memoria matrona, Podagram aliquando sub mulierculæ speciem peregrinantem in rusculum diuertisse, eamq; ubi uidisset casulas inertiissime ædificatas, obsitas arancis, squalidas situ, atq; illuuiæ marcidas, cõuersam ad pedifsequas dixisse: Apagete à me hoc hospitium sentum, in forme, fœtidum, fumosum, tetrum, Apagete diuersorium in quo quid intueare præter marras, bidentes, rastros, agrestiumq; ferramentorum diuersa gña, aut bouum, asinarumq; stercoreamenta, siue suum excrementa ac capellarum. Itaq; ualere iubeo & uillas & tegetes tã fordenteis, urbs nobis & otia sunt quærenda, urbs quæ otium foueat, otia quæ urbana sint atq; deliciosa. Illatamq; ad primum urbis ingressum in fabriferrarij officinam dixisse: Nil mihi cum incude & malleo, in domum inde aliquanto ab ea remotiorem, cuius ante uestibulum choreæ agitentur atq; conuiuia, ibiq; interrogasse cuiusnam ædes eæ essent, responsum ilico otij eas esse, inhabitariq; ab hominibus desidiosis, somnoq; & uino marcentibus. Euestigio itaq; domũ ingressam, uultuq; q̃maxime hilari dixisse: Hæc domus, hæc patria est, cum sollicitudinem ac laborem ante fores uideret satagentes, iussisse procul eas abigi, & curas inde exulare, cum primisq; sobrietatem atq; abstinentiam. Hæc auia ipsa nobis pueris referebat & uultu & uoce & mēbrorum assensu, qualis fabulantem deceret, ad puerilẽ aĩm, ad bonos mores, ad negotia, laboresq; inuitandũ.

Narrare quoq; solita est Christiana mater, cum noctu adolescentulus lectitarem ad cadelam, extitisse patrem familiãs, cui gemini essent filij, morientemq; illũ, tum supellectilem multam illis reliquisse, tum olei nõ mediocrem summam, quo nocturna uterentur ad opera, tenebrasq; euigilandas. Alterum itaq; ex his in conuiujs ac cœnis oleum cõsumpsisse, exq; eo breui in inopiam redactum. Alterum uero dedisse operam literis, oleoq; nocturnis in lectionibus usus quod esset, perue-

IOCI SELECTI

nisse ex eo ad summas diuitias. Coemptum igitur cantari per urbem de utroq; huiusmodi carmen: Hic oleū & se perdit dum ad candelas cœnitat, ille arcam & se dicit, dum ad lucernas lætitat.

Fuit Antonius Panhormita admodū urbanus, Thomas uero Pontanus etiā salus, hic cum sensisset procaciori ē dicto infixum sibi dentem, Ego mihi inquit uulnus obligabo, dū te interim petulantia pœniteat tua. Ille uero quod os ipm impure loquitur, id tutemet ne aures ipsæ audjāt obturato. Vterq; & sapienter & pro dignitate, nec à faceri discessit officio.

Franciscus Elius nō in studijs modo his nostris summa cum celebritate uersatus, uerumetiam ciuilibus in actionibus ac negotijs, cum uideret sacerdotem excomptum admodum, atq; expansiore capillo, soleisq; incendentē editoribus, tunicis quoq; laxioribus, atq; in plurimos sinus complicatis, pallioq; inundante, cōuersus ipse ad eos qui secū constiterant, An inquit ignoratis q̄ exculti essent pensiles Semiramidis reginae hortuli?

Idem cum uidisset Gallos milites calceamētis uti pedum taurinorum in uestigijs speciem, ubi inquit horum sunt taurorum cornua.

Petrus Summontius, uir præter summam literarum cognitionem, summe etiam iucūdus & comis, uocatus ad cœnam à sacerdote, cum uinarijs promptor nullam quam compareret, Quid moramur inquit, quin cantemus illi mortualia?

Idem cum intelligeret ciues nō paucos occupatos in laudandis pomerijs Neapolitanis, quæ à Federico rege promouebant, in medijs laudationibus interstrepitās, Væ inquit pomarijs. Quod quidem secutum est. Pleriq; enim horri uastitatē acceperūt propter muros fossasq; circumductas.

Actius Syncerus rari uir ingenij, magnæq; nobilitatis, & ipse quoq; admodum facerus, cū in conspectu Federici regis esset inter physicos questio, quid præcipue

EX PONTANO:

conferret oculorum perspicuitati, aliq; fœniculi afflatum dicerent, alij uitri usum, aliq; item aliud: At ego inquit, inuidiam aio. Obstupuerunt hoc dicto adeo me dici, ut ab auditoribus derisui haberent. Tū ipse, an nō inuidia maiora ac pleniora omnia uideri facit? Quid aut oculis magis præsentaneum, q̃ ut uis ipsa aspiciēdi maior reddat atq; uegetior, protulitq; statim Quidianos illos uersus:

Fertilior seges est alienis semper in agris,

Vicinumq; pecus grandius huber habet.

Idem interrogatus ab amico, quid de Marini Mineruæ negotijs haberet cēti, respondit quod apud forum cū uxore litigaret. Cumq; ille, quid (malum) ex te audio, cum uxore hic ut litiget, qui eam in Brutijs mītos ante annos penē uiduam reliquerit? Tū Actius rursus, Quænam (malum) ignorantia est tua, qui nescias Marium repudiata priore, nuper duxisse podagrā. Mouit repente qui adessent omnium risum, cum pro lecto ad fœz alluferit, ubi perpetua est litiū agitatio, pro uxore ad podagram, quæ illi usq; in cubili adesset, & comes & socia, nec quiesceere eum pateretur.

Petus Fundanus, quem audeo dicere Musaz in hortulis adolescere, cum audiret familiarem hominem de pedum dolore ciulatus mittere, neq; posse illos cōpescere, accurrit ad clamores. Ecquid inquit, alij de itinere querūtur assiduo, laboribusq; q̃ plurimis, de perpetua negotiorum inquietudine alij, tu (pro deum atq; hoīm fidem) de quiete quereris atq; otio: quod si tibi molestum est, exurge age, ac petegre proficiscere, quid quæris: de lepore dolor in risum conuersus est.

Celebrabantur à Ferdinando rege Hippolytę nurus atq; Alphonfi filij nuptię apparatu splēdidissimo. Erat dies decursionis hastatæ, flagrantq; sub sole cuncta. Conuenerant autem mortales omnis generis ad spectandum: cumq; plurimi ludoz essent laudatores, uel pleriq; omnes admiratores potius, in media laudantium

IOCI SELECTI

frequentia & plausu exclamauit Theutonicus: Ouale-
ant ludi in quibus nemo bibit, Nesciam an aliàs tanta
in multitudine dictum ullum tãto cum risu acceptum
fuerit, præsertim ex ore Germanici hominis.

Philoxæmenes Achæorum dux, præcipue inter Græ-
cos clarus, erat diuersurus ad hospitium ueteris amici.
Quo cognito iussit hospes apparari quæ necessaria es-
sent alia, ab uxore dum interim ipse obsonium appara-
ret. Hæc inter Philoxæmen solus (ut ipsa res ferebat)
ad hospitium properat, quem uenientem hospitadum
ut solum, ut deformẽ, ut qui nihil ornatus haberet exi-
mĩ, arbitratr mulier ex administris esse aliquem, qui
herum præueniret, cum esset de aduentu Philoxæme-
nis mirifice sollicita, etiam blandienter rogauit eum se
uti adiuuaret ad dominum comiter accipiẽdum. Tum
Philoxæmen ut erat perhumanus, cognito mulieris er-
rore, cõfestim securi accepta & cuneo cœpit ligna fin-
dere coquẽdam ad cœnam, hospes interim domum in-
gressus, cum animaduerneret Philoxæmenẽ findẽdis li-
gnis malleo incũbere, Pro Iupiter inquit, quid hoc Phi-
loxæmen, Pro pudor deorum atq; hominũ, quid agis
dux maxime? uultumq; de dolore simul ac pudore de-
misit. Ad ea Philoxæmen maxima cũ iucunditate, Pro
deformitate inquit oris, totius corporis pœnas luo. Vo-
luit ipsemet præbere de se & risum hospiti, & sibi ipsi ri-
diculus esse. Res sane festiuo ac faceto homine digna,
quæq; quo rarior, eo etiam fuerit lepidior.

Eundem in Philoxæmenem cũ iocaretur Titus Fla-
minius deformitati corporis eius illudẽs, diceretq; uul-
tu q̃ maxime iocoso & hilari, Quid hoc Philoxæmene,
cũ pulchras manus, crura etiam perq̃ pulchra habeas,
quod uentrem ipse non habeas. Ad ea Philoxæmen ca-
dẽ cũ hilaritate & uultu, Quid o Romanorum impera-
tor eximie, cũ egregios pedites, strenuos maxime equi-
tes habeas, quod pecuniam minime habeas? nam & Fla-
minius persæpe inopia rei pecuniariæ laborabat, quẽ-

EX PONTANO.

admodum Philoxæmenes exiguitate uentris, ac medi
corporis gracilitate.

Nō probabat Cn. Pompeius in Thufculano ædifica-
tam à Lucullo uillam, quod ea æstiuæ quidem in habita-
tioni accommodatissima cum esset, hybernæ tamē pa-
rum omnino prospectū fuisset, ad quæ iucundissime ma-
gnæq; cum festiuitate Lucullus: Num tibi inquit Pom-
pei, quàm grues, q̃ ciconiæ minus habere cordis uideor,
qui nesciam pro temporibus habitationem mutare.

Et illud quoq; ab eodem concinniter ac iocose, cum
eū dispensator rei familiaris ab eo accusaretur, quod
parciorem parasset cœnam, & ille respōdisset, quod so-
lus quidem cœnaturus esses, non putabam lautiorē ap-
paratu opus esse. Ibi ipse uultu quā maxime festiuo, An
ignorabas apud Lucullum ip̃m cœnaturū esse Lucullū?

Emerat Alcibiades canem raræ magnitudinis non
exiguo pretio, nec multis post diebus & caudā illi mu-
tilari, & per urbem liberum abire iussit, hoc uiso, cum
omnes rem ut ineptam mirarentur ac stolidam, alij de-
ridere Alcibiadem, qui id fecisset, alij etiam ut stultum
eum, animiq; parum compositi accusare, esse ē familia-
ribus atq; amicis, qui obiurgarent. Quo cognito Alci-
biades in risum uersus, At mihi inquit, hoc factō pbel-
le, perq; opportune consultum est. Cum eū scirē Athe-
niensem populum assiduo de me, rebusque obloqui de
meis ac maledicere, commento hoc, dum ineptam hāc
materiam ridiculamq; ei maledicendi trado, impuden-
tioribus à maledictis, quibus me quotidie discerpūt, &
illum auerti, & me etiam liberaui.

Publius Syrus, cuius multæ extāt præclaræq; sentē-
tiæ, interrogatus quid podager quispiam ad solem cō-
stitutus ageret, perq̃belle respōdit, ac perargute, aquā
calefacit. Idem quoq; interrogatus, quodnam ipse mo-
lestū esse orium duceret, pedum podagricorū respōdit.

Gonella siue fabulator facetissimus, siue ioculator
maxime comis, interrogatus aliquādo à Nicolao Mar-

chione Ferrariensi, quarūnam siue artiū, siue facultatū
in urbe Ferrariā maior esset numerus, confestim, Quis
id dubitet medicorū maiorē esse numerū? Tū Nicolaus,
& inanē hoīem, & urbis huius, artiū, artificūq; ignoran-
tissimū, quippe cū uix duos, trēs ue ad sumū Ferrariā
medicos habeat, siue ciues, siue externos. Ad ea Gonel-
la: O principē maioribus rebus deditū, qui ob eas urbē
suam, suosq; ciues ignoret penitissime. Tum Nicolaus:
Quid si hoc falsum, quod ipse asseris? Tū Gonella: Quid
siego uerus? Ibi siue pœna, siue mūlta ex compacto ei
qui uanus inuentus esset, constituta. Igitur insequentī
die sub auroram Gonella pro templi aditans foribus,
obuoluto pœllibus ore ac gutture. Interrogātibus qui
in templū ingrediebātur, quonā morbo laboraret, re-
spondebat singulis, dentium dolore, singulis etiam re-
medium aliquod dolori prœbentibus, quorū ipse & no-
mina cōscribebat, & remedia. Atq; hac ratione urbem
perreptans, p̄scrutandoq; remediā, singulos qui obuiā
fierent percunctatus, supra trecentos homines medici-
nā dolori tradētes notauit in tabula. Quo facto Regiā
ingressus, qua hora Nicolaus prandeat, sese obtulit in-
uolutis & ore & ceruicib. ingentē dolorē simuians. Ni-
colaus astu uiri parū cognito, cū intelligeret illū haud
bene ualere à dentib. hoc statim inquit, remedium Go-
nella adhibe. Laudabis Nicolaum, ē uestigio em̄ sanus
eris. His Gonella acceptis, domum regressus, tabulā in-
struit, remedia illa, remediōrumq; autores continen-
tem. ac primo loco Marchionē adscribit, inde alios at-
q; alios delectu adhibito. Tertiō die quasi san⁹ atq; à do-
lore liber nudata gula ac ceruicibus principē adit, do-
cet quē conquisita & comprobata fuerint. Mūltam ab
illo expostulat, atq; in ius illum sese adaكتورum minat,
atq; his dictis tabulam Marchioni legendam exponit.
Ibi Marchio primum inter medicos locum sese obtine-
re conspīcat, inde alios atq; alios primates uiros, à ri-
tu continere nequiens, seseq; uictum confessus, pecuniā

illi ut solueretur imperauit.

Fuit ē senatoribus Petri Aragoniæ regis Queraldus quidam tum ore fœdo, tum reliquo corpore parum cōposito, tamen qui summa comitate esset præditus, maximisq; in negotiis exercitatus, is missus aliquando ad regem Africæ, fuit ab illo in cœnam adhibitus, quā nostrum in morem rex ipse apparari iussit editioribus in scamnis. Afri em̃ in solo super tapetis discumbunt. Cœnitauerunt cōplures simul. Rex qui & ipse comis esset, & iocandi studiosus iussit clam ossa colligi, eaq; ad pedes Queraldi illo nesciente coniici, finita igitur cœna, cum aulæ magistri iussu mensæ essent sublata, apparetq; ossium cumulus, tum quispiam à rege submissus, Quid hic inquit, ossium uideo, lupus profecto hic cœnitauit, non homo. Tum Queraldus ad regem conuersus, Mihi inquit o rex, cū lupis fuit negotiū, cū lupos ē & carnē & ossa simul arrodere, quod comessatores isti tui fecere. Ego uero ut homo, ut conuiuia comis carnes absumpsi, ossa in humum abieci in canum pastum atq; oblectamentum.

Idem Queraldus quo regem delectaret adhibitus ab illo in cubiculū, in quo contrita essent oīa serico, atq; exasperatis acu purpuris, nullusq; relictus esset locus in quo sine nota posset inspuī, fieretq; illi p̃ximus regiis ē famulis quispiam ore fœdo atq; impuro, ē uestigio excreabundus os illius spūto inspurcavit, qui sublata statim uoce regē appellauit. hoc cognito Queraldus, ego inquit iucundissime rex, apparatus tui nitorē admiratus, ne aliqua illum parte contaminarem, nullum cum alium p̃ter illius os immundū relictū locū atq; spurcosum cernerē, in illū excreatū pfudi, quasi à te ob id seruatum, quo nitor ibi tuus saluus esset. Actio quidē illa sordida tūc fuit & contumeliosa, at relatio perbella.

In eadē legatione quidā ē regis aula factus ei obuiā, in deformitatē eius illat⁹, Quid inquit Petrus rex portenti ad nos misit. Ad ea ipse confestim: Sciebat inquit.

IOCI SELECTI

Petrus ad quem me mitteret. Nam & rex ille deformior erat.

Franciscus Pudericus grammaticum cum commune faceret, cuperetq; illū minus excādescere erga discipulos, temperātiusq; illos uerberare, uocatū illū ad se, huiusmodi aggressus est dictis: Quid hoc amabo, quod aliorum quidem grammaticorū discipuli suis de instituto ribus queri consueuere, ferula quod nimis sæuiant, te uero ipsum incusant, quod nec irasci scias, nec scuticula ferire. Dissimulanter dum loquitur, grammatico ruborem induxit.

Mater mea **Christiana** de me admodum puero cum esset sollicita, sciretq; me assiduum agere apud grāmaticum, primasq; ferre inter discipulos partes, nec laudare corā uellet, alibi his adoriebat: Quid o fili de te audio, quod hodie superat⁹ ē ludo discesseris, in themate latinis y bis explicādo? Alibi, at ego mellitum tibi edulium paraueram, quod sperarem te uictorem literaria ē concertatione rediturū, redis uictus? Quod igitur tibi paraueram, ad eum sum qui te uicit missura. His igitur atq; alijs mater gaudium dissimulabat, dū laudare puerum me corā omīno defugit, Socraticamq; per dissimulationē hortabat ad perdiscendas literas. Quinetiā prudens hęc dissimulatio plurimū secum fert momētū, & in laudando, & in uituperando.

Annibal eodem irrisuonis gñe ludit **Antiochū** regē. Cum em rex suas illi ostētarer copias, & numero perin ingentes, & armis egregie instrūctas, percontanti satis ne eē aduersus Romanos essent, respondit se satis esse arbitrari, tametsi Romani admodum auari essent. Vide obsecro q̄ Socratrice illius ignauiam riserit.

Iulia Augusti filia, **M. Agrippæ** uxor, hac etiam uia paternam a se auertit reprehensionem. Nam cum animaduertisset patrem Augustū permolestē tulisse, quadam quod in pompa excultiore ornatu luxuq; indulgētiore processisset, dieq; insequenti matronali solū mo-

EX PONTANO.

re culta patri se ostendisset, ab illorūq; mirifice esset laudata, quod in eam formam ornata incederet. Tum illa, ut erat ad dissimulandum instructa uerbis his hesternum luxū deprecata est, luxurūq; increpationē à se auertit inquit, heri me uiri oculis exornauī, hodie patris.

Petrus compater, cuius mors senectuti meā ingens nuper uulnus infixit, uir utiq; ad omne genus facetiarum maxime appositus, cū uideret compluribus cū satellitibus incedentem militarem hominem, eundemq; purpuratū, Nimis hic inquit, hoc cum ornatu & clientela ad aram proficiscitur, à dijs ueniam impetraturus, quēq; per uim rapināq; abstulit, tēplo arisq; oblaturus.

Extrat Catonis dictū admodum facerem, cui renuntiatum cū esset Albidij ciuis Romani, qui sua bona per luxum atq; ingluuiem consumpsisset, domum quē una illi esset reliqua, incendio conflagrasse, ut belle inquit, Albidius proteruiā fecit, alludēs ad sacrificium, in quomos erat, quicquid reliquiarum superesset ex epulis, in ignem id coniici.

Confederat Laudiuius compluribus cū literatis Antonianam ad porticū, utq; erat ingenij literarūq; ostentator oppido q̄ gloriosus, cum recitasset uersus quosdā à se in laudē editos Bartholomēi Rouarellē sacerdotis Cardinalis, Quo inquit sciatis uersiculi nostri quantopere Bartholomæum delectauerint, ijs ipse auditis confestim de manu quidē aureolos quinquaginta mihi dinumerauit. Aderat ibi hō qui & leuitatem eius nosset, & Bartholomæi magis strictas atq; attenuatas q̄ parcas erogationes esse. Is itaq; ore q̄ maxime composito: Per Petrum inquit & Paulum adiurarim breui Laudiuium pontificem maximum futurum, cū in eum sacerdotes, auarissimum genus hominū tam sint liberales. Maſte ingenio Laudiui, uersus q̄ plurimos & conde & ede, facile hoc scribēdi gēie pontificatum tibi comparaueris. Quā potuit esse insinuator irrisio; & inanissimi simul hominis & inertissimi poetæ.

IOCI SELECTE

Actius Syncerus cum irridere uerbosum hominem honeste uellet, conuersus ad astantes, homo hic inquit a muto parum abest.

Quid quod hæc ipsa dissimulatio maximā quæq; uim habet laudationis. Ut cum familiaris noster Suardinus Suardus in conuentu literatissimorū hoīm cōmendare industriam uellet, assiduitatemq; adolescentis cuiuspiā in literis, hic inquit adolescēs a musis auersus est adeo, ut etiam noctes in choreis absumat ac palestris.

Contrā cum uituperare hominem maxime fœdissimū uellet, homo hic inquit, domi habet nitelarū oīm magistrum, sordidumq; censorem.

Adolescēs quidam uocatus ad testimonium dicendū in causa furto subreptæ lanæ, sumpta occasione à lunæ quæ biduo ante deliquitū passa esset, dissimulauit se audisse de lanæ, itaq; de luna respondit. Nāq; interrogat⁹ à iudicibus de lanæ surreptione, sublati in celū oculis, Per inquit cælum ipm iuro iudices, perq; dei potētissimum numē, qui oīa nutu suo tēperat, nunq̃ me dedisse operā astrologiæ, neq; unq̃ me audisse quā rōne lunæ surreptio fieret. Addidit & his fatua quædā dicta. Quibus uersū in risum iudices, arbitratiq; rudioris illū ingenij esse, ac persecuti eum cachinnis, abire ē conspectu perinde ac fatuū permiserunt. Ille igitur ratione hac à dicendo testimonio liber euasit.

Constans etiam fama est, diuū Frāciscum dum inter homines ageret, lepuscū canes fugitatem, quo saluū faceret, delatum illū metu ad pedes eius cepisse, atq; in tra tunica sinistra manicā, quæ laxior esset, immissum abscondisse, cūq; uenatores facti obuiā percunctarent, qua lepus trāsisset, dextra lauā designās, Scitote respōdit. uiri hæc illū minime transisse. Igit uir sanctissimus dissimulatione ea usus est, quo à canū dentibus lepuscū liberaret, quē postea educit ē manica abire libere permisit. Quod & si fortasse in exemplum fictum est, tñ & similia quæq; accidisse in rebus hominum palam est.

Ex Laertio & quibusdam alijs.

CENTVRIA SECVNDA.

Quadam à Diogene & alijs facete responsa, Barlando castigatore, & in quibusdam interprete.

Murium grege ad Diogenis mensam adrepente, ecce inquit suos habet & Diogenes parasitos.

Cum quispiam balneū egredientē rogasset, an multū laurent hoīes, negauit: rursus interroganti an turba multa, confessus est.

Die quodā Plato in sua academia cum reddere proprium hoīs conaret, bipedē eū, & implumē esse diffiniuit. Hoc fortē exaudiens Diogenes Cynic⁹, gallinacē cui exemerat plumas, in auditoriū & scholas illius pñciens: Hic est inquit homo Platonis.

Interroganti quam hora diei prandendū esset, diuini inquit ubi uelit, pauperi cum possit.

Apud Megarense cū uidisset oues pellibus ac densiore lana contextas, liberos aut illorum nudos incedere, Præstat inquit Megarēsis arietem esse q̄ filium.

A quodam pharmacopola rogatus, an deos esse crederet, cur inq̄ nō credā, cū te dijs inimicū eē existimē.

Magistratus quendam ad supplicium educebat, qui ærarium compilasset, hoc conspecto Diogenes: Magni inquit fures paruum ducunt.

Huic cœnanti quidā ē pp̄o ut cani ossa proijciebant, At ipse propius accedens, illos ut canis comminxit.

Viens quodā die noti cuiuspiā, & luxu perditī hoīs domū inscriptā mercede, Sciebā inquit propediem uini crapula obsessam facile dñm euomituram.

Sordidulum ingressus balneum, Qui hic se lauāt ubi inquit lauantur?

Citharædo qui quories ludere apparabat, deferēbat ab auditorio, Salue inquit galle: Rogatus quid ira saluasset, qm̄ omnes ait excitās canens.

Interrogatus quemadmodum Dionysius amicos haberet, ut uascula inquit, plenos euacuat, abijcit uacuos.

IOCI SELECTI

Quidam rogabat unde palleret aurū, Diogenes respondit, quia nusquā non haberet insidiatores.

Idem cū uidisset ex arbore quāpiam pendere formigas aliquot, Vtinam inquit, huiusmodi fructum & cetera tulissent arbores.

Diogenem neque seruum neque ancillam habentem rogauit quidā hoc mō: Quis te o Diogenes ad sepulchrū efferet? Ille respondit, qui domo indiget.

Cū dixisset quispiam, O Diogenes quidnā uis donari tibi ut colaphum accipias? Da inquit galeam.

Interrogatus quo maxime uino delectaretur, alieno inquit.

Myndum profectus cum uidisset portas ingētes, urbē ȳo exiguā, O uiri inquit Myndi, portas occludite, ne quando urbs uestra egrediatur.

Nonnullis probro dantibus, quod in foro comederet, In foro inquit esurio.

A ludis & spectaculis uenientē cū rogaret notus quidam an multa illuc turba confluxisset, respondens turba inquit multa, sed homines pauci.

Prædebat in foro Diogenes: Proinde ab his qui astabant canis appellatus, Vos inquit canes estis, qui me prædentem circumstatis.

Scorti cuiuspiam filio lapidem proicienti in concionem, Caue inquit ne patrem ferias.

Cum ridere uellet imperitum sagittandi hominem scopo se admouebat, rogatus cur ita faceret, ne me feriat inquit.

Idem principes indoctos oues esse aureo uellere dicebat.

Idem cōscenso suggestu, cū subinde clamasset uelut concionaturus ἀκούσατε ἀνθρώποι, id est, audite homines. Iamque multi undique concurrentes, iuberent eum quā uellet proloqui, Ego inquit, homines conuocauī, in uobis nihil hominis uideo.

Erat Dionysius tyrannus Syracusis ita ob intoleran-

Ex Laertio & alijs quibusdam.

dam scuitiam inuisus, ut dies noctesq; exitium illi homines imprecarentur. Vna est inuenta mulier decrepita, quæ quotidie sub ortum solis ingressa templum incolumitatē, longamq; uitā tyrāno precaret. Audita & cognita re Dionysius cū sciret tantā nō debere suis beneuolentiam factis, mulierculā accersit, & quid ita pro se deos ac cælum omne fatigaret, percontatus est. Tum illa, Certo inquit consilio hoc feci ad hunc diem. Puella enim cum grauem haberent tyrannum Syracusani, perire illum ac mori cupiebant, cui interempto successit haud multo melior, eū quoq; interfici putabam uti lissimum fore. Nunc tertium te prioribus longe sciuo rem habere cœpimus dominum. Itaq; metuens ne tibi sublato, deterior sufficiatur, nunq̃ orare desino, ut q̃d utissime uiuas. Tam facere audacē fœminam supplicio admo uere tyrannus erubuit.

Thales philosophus.

Thales Milesius, qui unus erat ē septem, die quodam foras egressus ad multam uesperam, ut liquido ac serenō cælo inspiceret, obseruaretq; siderum motus, fortē incidit in subiectum ædibus puteū, iacentem philosophum anicula, cuius ipse domi utebatur ministerio deridens, Quo pacto inquit o Thales ex siderum obseruatione, credebas te prospecturū quæ futura sunt, qui qd̃ ante pedes erat non uideris.

Bias.

Bias Prienensis nauigauit semel, & cum eo impurissimi sceleratissimiq; homines, hic subito coorta est tempestas grauissima, horrendo cum murmure circumfremebant uenti, nauis utrunq; latus tunde bant minaces procellæ, præsentemq; intentabant omnia mortē. Quibus malis territi illi, cū sublatis manibus deos orarēt, Bias tacete inquit, ne dī in sensu impijs uos hinc abnauigare sentiant.

Aristippus.

Aristippo iussu Dionysij quodā tpe tres uulgati corporis, & exhuberanti forma mulieres in conspectū de-

IOCI SELECTI

ducta, hic admonitus ille, ut quā uellet ex tribus abdu-
ceret, oēs abduxit, hoc addēs male cessisse Paridi, quod
Iunoni ac Mineruæ prætulisset Venerē.

Eiusdem os cū potentia inflatus Dionysius spūto re-
spersisset, admonuerunt quidam nō esse tam insignem
ferendam contumeliam, his Aristippus: Si piscator in-
quit, ut gobionē capiat undis aspergi se patitur, cur nō
ego cōspui me patiar, ut balenam accipiam?

lactanti se cuidam de narandi peritiā, Rideo te inq̃
hominū hō stultissime, qui iactites ea quæ ranis & del-
phinis tecum sunt cōmunia, & ita communia, ut hac re
longe superent illi.

In conuiuio quidam gloriabāt se potus omnis capa-
cissimum esse, neq; tñ ebrium fieri. Ad hūc Aristippus:
Egregiam uero laudem reportas si id facis quod & mu-
lus te aliquanto melius facit.

Archefilaus cum Hipponicum geometrā aliq̃diu nō
arrectis modo aurib. sed etiā (qui mos fuit) aperto sem-
per ore audiuiſſet, ioco dicere solitus est, geometriā hi
anti sibi in os inuolasse.

Dionysius.

Dionysio illi Syracusano uoluptati fuit quæ patraf-
ſet sacrilegia dictis prosequi iocularib. Cum em̃ Prose-
pinæ templum argēteis atq; aureis spoliasset ornamē-
tis, & mox inter nauigandū uentis uterē om̃ino secū-
dis, ridens uidete inquit amici, q̃ bonā sacrilegis tribu-
ant dii immortales nauigationem.

Ad eundē modū detracta ueste aurea Ioui Olympio,
pallium ei laneū iniiecit, atq; rogatus quid ita faceret?
Quoniam inquit æstate grauis est aurea uestis, hyeme
frigida, laneum uero indumentum utrique tempori
multo aptius.

Idem cum Epidauri (quæ urbs est Achaia) Aescula-
pio barbam auream demi iussisset, affirmauit non con-
uenire ut huius pater Apollo imberbis, ipse yō, qui sibi
us esset, barbatus conspiceretur.

Ex Laertio & quibusdam alijs.

Valerius P. Clodio sibi irato ac uehementer infenso,
Quid inquit durius minitaris, quàm ut eā Dyrrhachium & reuertar?

Q. Equitius prætor ab administrata prouincia domum reuersus in morbum incidit: cūq; fortē assidētī cui-piā diceret gelidas sibi esse manus, certe inquit ille nuper calidas ē prouincia retulisti.

Diogeni proposuerat quispiam sophista dialecticus hunc in modū, Quod ego sum, tu non es, annuēte Diogene, ille in sophismate procedēs, hō inquit ego sum, quo etiam dato, conclusit tandem, igitur hō tu nō es: hic Diogenes indignatus, hoc postremū inquit, si uerū esse uis, à me incipias oportet.

Initio belli ciuilis cū in castra Pompei amici sui uenissent, Cicero à quibusdā reprehensus quod serius adesset, Minime inquit. Nihil em̄ adhuc paratum uideo.

Gallum quendam à Cæsare Iulio ad se transfugientem Pompeius ciuitate donauerat. Exclamauit Cicero hominem bellum, Gallo ciuitatē promittit alienā, nobis nostram reddere non potest.

In C. Domitium Aenobarbum hominem durū, & arrogātem sic luisse traditur L. Crassus orator, Quid mirum si barbā habet æneam Domitius, cum & os ferreum, & cor habeat plumbeum.

Dictum in Xenocratis continentiam.

Meretriculæ quoq; dictum ualde facetum est. Cū em̄ ab adolescentibus rideretur, quod forma tam elegantī mulier Xenocratis bene etiam poti animū illecebris pellicere non potuisset, pactumq; uictoriæ precium flagitarent illi, de homine inquit uobiscum, non de statua pignus posui.

Demosthenis dictum.

Fur quispiam Demosthenis lucubrationes, eiusq; nocturnas scripiones paulo petulantius irridebat, Cui ille, scio inquit, me tibi molestū esse, q noctu lucernā accēdo.

Dicta in Vespasianū imperatorem,

IOCI SELECTI

Amplioribus officijs præficere ex industria solebat imperator Vespasianus procuratorꝝ furacissimū quēqꝫ, ut mox ditiores ac bene nummatos cōdemnaret. Vnde uulgas arrepta iocandi ansā, eiusmodi hominibus cum uti pro spōgijs dicebat, qꝫ quasi siccos humectaret & ex primeret humentes.

Senex quispiam bubulcus post negatam sibi ab eo iā imperij gubernaculis admoto gratuitā & sine precio petitam libertatem proclamasse traditur, uulpem pilū mutare, nō mores.

Idem fuit uultu quasi cum nisu aluum astrictiorē exonerātis. Vnde quidam ex eo genere hominum, qui faceti sunt & dicaculi, non infacete: Siquidem petenti Vespasiano ut in se quoqꝫ more urbanorum, qui nec principibus quidem uiris parcere solent aliquid diceret, Dicam inquit, cum uentrem exonerare desieris.

Domitiani dicta duo.

Domitianus utebatur elegātia quadam prædito sermone, dictis interdū etiā notabilibꝫ. Vellem inquit, tam formosus esse, qꝫ Metius sibi uidetur.

Et cuiusdam crines partim rutilos, partim canescētes, perfusam niuem mulso dixit.

Socratis dictum.

Patientissimus Socrates ille post multa ab uxore Xanthippe iaculata in se conuitia maledictaqꝫ lotio quoqꝫ & urina perfusus, nonne inquit, dicebā pluiturā quandoqꝫ Xanthippen?

Timothei Atheniensium principis dictum.

Cum Timotheo Atheniensiuꝫ imperatori multa feliciter obtingerēt, in ciꝰ inuidiam pinxisse quidam traduntur Fortunam ad rete cogentem urbes & oppida, iuxta dormiente Timotheo, quos ille sic eludens, Si inquit huiusmodi urbes capio dormiens, quid me factus arbitramini si uigilaui?

Dictum Laconis cuiusdam.

In prouerbio est, Ignis, mare, mulier, tria mala. De

Ex Laertio & alijs quibusdam.

muliere hoc nimisquam uerum esse significans Laco-
quidam, cum uxorem duxisset perpuellam, nō infesti-
uiter dicebat, ē malis quod minimum esset eligēdum.

In Demosthenem.

Demosthenes à legatis Milesiorū pecunia corruptus,
ut in curia postridie contra hōrum postulata nihil dice-
ret, prodijt in concionem fingens se laborare anginæ
morbo, atq; ideo loqui non posse, quā rem ut patribus
ac populo facilius persuaderet, multa lana collū circū-
uoluerat. Tum ē turba & fece illa populari quispiā, cui
simulatio morbi subolebat, exclamasse fertur, eum nō
anginam, sed argentanginam pati.

De milite quodam Philippi.

Iuuenis quidam sub rege Philippo merebat, is admo-
nitus ut missionem peteret, seseq; relicta militia ad ter-
ram natalem, uxorem dulcesq; natos reciperet, Non fa-
ciam inquit: nam equus me portat, rex me alit, signifi-
cans se cōmodissime uiuere, ut qui & pedibus ambula-
ret alienis, & aliena pasceretur pecunia.

Locus cuiusdam aniculæ.

Episcopus quidam accessit ad ædem sacram, uisurus
sanctorum reliquias. Ibi anus quæpiam prolato pasto-
rali pedo ligneo, quod quondam fuisset sancti cuiusdā
antistitis, Videte inquit o uiri, erant olim lignei episco-
porum baculi, episcopi aurei, Nunc contrā lignei sunt
episcopi, baculi yō aurei. Perq; facite hoc dixit mulier,
& citra offensionem, & cum gratia etiā summa, igno-
rans eum qui uisendi studio accesserat, episcopum esse.

Fortē fortuna æquales duo in qua urbe manebāt, in
gressi uicum ubi lautiores cibi à mulierculis uendeban-
tur nullis præsentibus uiris, unam rogariū haberēt ne
uenales boum linguas, respondit illa se habere, produ-
xit ac uendidit. Illi abeuntes clamare uociferariq; occi-
piunt, esse stultissimum genus fœminarum eiusmodi.
Rogati mox ab iratis mulieribus iisdem, quid ita de se
sentirent, urbanissime responderunt his uerbis: O fœ-

SCHOLIA

minæ. quis nō dicat uos stultissimas: uulgo enim & ple-
beculæ uenditis bonas linguas, uobis seruatis pessimas.

Scholia Adriani Barlandi in

primum librum iocorum.

Anno. in ca. post Mutinensem.

Post Mutinensem fugam.) Cum iam Antonius fugis-
set à Mutina castris exutus ab Augusto. Hic fuit An. tri-
umuir causa & fax ciuiliū motuum post Iulij cadem.

Raptu crocodilorum.) De crocodilis apud Plinium
est lib. 8. naturalis historia.

Anno. in ca. Publius.

Publius Muti.) Mutioꝝ domus clara fuit apud Ro.

Anno. in ca. apud L. Manlium.

Apud L. Manlium.) Pontanus in suis libris de sermo-
ne hoc ita narrat: Erant L. Mælio pictori deformiores
liberi. quod cum animaduertisset qui apud eum coe-
nabat Seruilius Geminus, dixissetq; qd hoc Manli, q ne-
quaꝫ simile in modū & pingis & fing' s' ille subdidit ili-
co, quid mirum. qui in tenebris fingam. pingā in luce?

Anno. in ca. Demosthenes excitatus.

Demosthe. excitatus.) Historia est apud Gellium pri-
mo commentario noctium atticarum.

Græcia mirabatur.) Sic Gellius. Conuentusq; ad eum
dictorum hominum ex omni Græcia celebres erant.

Anno. in ca. M. Voltracilius.

Flamines.) De flamine diali Fenestellā legito.

Consules.) Initio ciuitatis Romanæ potestatem oēm
reges habuere. Exactis deinde regibus duo constituti
sunt consules, ab eo dicti quod reip. cōsulerent.

Anno. in ca. M. Cicero.

Cum Lentulum genex.) Pontanus hoc modo. Quæ-
ritur aut ex aliis risus. ut cū Cicero genero suo, qui exi-
gua esset statura dixit, Quis obsecro genex meū ad gla-
dium alligauit? Anno. in ca. Nec Q. frater.

IN IOCOS

Mordacitatē.) Multa fuit Ciceronis mordacitas. Vñ Fabius: Noster uero, inquit, non solū extra iudicia, sed etiam in ipsis orōnib. habitus ē nimius rīsus affectator.

Cum enim in ea pro.) Pontanus hoc extulit his uerbis: Item de Q. fratre, qui & ipse breui esset statu corporis, cum uidisset imaginē eius maioribus lineamētis ad pectus usque depictam, Profecto, inquit, frater meus dimidiū maior est quā totus.

Anno. in ca. Faust.

Faustus Syllæ fi.) Apud Iouianum Pontanum sic legitur, Faustus Lucij Syllæ filius, compertum cum haberet sororem suam eodem tempore adulteris duob. dare operam, Fuluiō uni fulloni filio, alteri Pōpcio, cui cognomen esset Maculæ, eaq; accusaretur à familiaribus, quod uno tempore duos haberet Maculam & fullonē amatores, tum ipse quasi uix id crederet, Miror, inquit, sororē meā habere maculam, cū eadē fullonē habeat.

Anno. in ca. Augustus quoq;.

Ajax suus) hac de re Sueto. Tragædiam, inquit, magno impetu exorsus non succedēte stylo aboleuit, quærentibusq; amicis quidnam Ajax ageret, rñdit Aiaceum suum in spongiā incubuisse. Est aut allusio ad eius exitum Aiæcis qui ad Troiam ferro incubuit.

Anno. in ca. Idem cum ei.

Putas inquit assem) Significauit his uerbis offensum se esse nimia timiditate libellum offerētis. Sueto. in ut ta Augusti loquens de ciuilibus eius gestis, Promiscuis, inquit, salutationibus admittebat & plebem, tanta commitate adeuntium desideria excipiens, ut quendam ioco corripuerit, quod sibi libellū porrigere dubitaret, quasi elephantō stipem.

Elephanto) A populo nummi dabantur elephantis, autor Plinius in historia mundi.

Apud Quintilianum hunc in modum est, Cuius est generis id Augusti, qui militi libellum timide porrigēti, noli, inquit, dubitare, tanquā assem elephantō des.

SCHOLIA

Anno. in ca. Urbanitas eiusdem.
Dic me tibi displicuisse, Quintilianus sic habet: Neque enim eodem modo dixit Augustus praefecto, quae ignominia mittebat subinde interponenti precibus. Quid respondebo patri meo? Dic me tibi displicuisse.

Anno. in ca. Galbae cui.
Ego te monere. Loci sensus ad gibbum qui grandis illi excreuerat mihi referendus uidetur.

Anno. in ca. Cum audisset.
Herodes rex. Tres fuisse constat Herodes. Primi Herodis iussu uis illa puerorum ingens necata est.

Anno. in ca. Exceptus a quodam.
Exceptus a quodam. Erasmus ita in chiliadib. Unde & ille iocus est Octauii Caesaris ad Meccenatrem a quo fuerat conuiuium per parco frugalique acceptus, Nesciebam me tibi tam familiarem.

Anno. in ca. Vatinio in prima.
Confusus ille podagra. Hic iocus Fabio sic effertur, Eleuandi genus est etiam causatum relatio, qua Cicero est usus in Vatinium, qui pedibus aeger, cum uellet uideri commodioris ualetudinis factus, & diceret se iam bina milia passuum ambulare, dies enim inquit, longiores sunt.

Anno. in ca. Curtius eques.
Per fenestram misit. Caesar hoc sensu intellexerat, an amico liceret partem aut totam auem dono mittere.

Anno. in ca. Veteranus.
Astiaco bello. quod gessit Augustus cum Antonio apud Actium Epiri oppidum. De hoc bello Suetonius, Nec multo post nauali prelio apud Actium uicit in secedimicatione protracta, ut in naui uictor pernoctauerit.

Anno. in ca. Iulia mature.
Iulia mature. Haec Iulia Caesari Augusto nata est ex Scribonia coniuge, Suetonius, Ex Scribonia Iulia, ex Liuia nihil liberorum tulit.

Anno. in ca. Cum grauem amicum.

IN IOCOS

Paternæ frugalitatis.) De frugalitate Augusti Suetonius, Instrumētī eius & supellecīlis inquit parsimonia apparet etiam nunc residuis lectis atq; mensis, quarum pleraq; uix priuatæ elegantiæ sint. Nec thoro quidē cubuisse aiunt nisi humili, & modice inftrato, Veste non temere alia quā domestica usus est.

Anno. in ca. Lapidatus.

Aediles.) Inter cætera curam habebant ludorum.

In harenam.) Dixit in harenam, propterea quod locus ad ea exhibēda spectacula patus harena spargereſ.

Nux pinea.) Quidā sunt auctores scām inter nuces locum pineam obtinere, Lege Macrobi. de nucū generib.

Anno. in ca. Mercatori.

Quemadmodum nauem cum so. diuideret i. lucrum quod ex naui accederet.

Cum socio.) Societatem coire solemus, aut totorū bonorum, aut unius alicuius negotiationis.

Anno. in ca. in Galbam.

Ingenium Gal. male habitat.) Gratiō enim est pulchro ueniens in corpore uirtus. Huic dicto etiam locus fuerit quoties in ualitudinarium & morbis obnoxium corpus inciderit præclarum ingenium. Vnde in epistola ad Iodocum Gaueriū, Erasmus de Neuiō suo, Tanta erat inquit ingenij dexteritas. Proinde in familiaribus colloquijs soleo nōnunquam illud in illum iacere, ingenium Neuii male habitare.

In ca. Iuuenes Tarentini.

Sic Pontanus, Iuuenes Tarentini conuicti quum essent quod multa inter cœnandum licentius de rege Pyrrho loquuti essent, ratioque maledictorum reposita, Tum unus ex his iocundus dixit: Nunquid o Pyrrhe rex hoc mirare, & querere? Per Hercule ipsa te in cœna cōfecissem, ni lagena nos destituisset. Quo dicto ut urbano & ingenuo pfecto ab homine omnis uestigio ira dissoluta est.

Anno. in ca. Quum C. Fabricio.

SCHOLIA

Cum C. Fabri.) Hæc historia fufius explicatur à Gellio: Quam Tullius in oratore fuo, maiore perstringit uerborum parfimonia.

Homo auarus & furax.) Apud Gellium eft, fed furax homo & auaritia acri erat.

Quod fe homo inimicus.) Sic eft in noftribus atticis, Eam rem plerifq; admirantibus quod hominem auarum cui effer inimiciffimus creari confulem peteret, quem hoftiliter oderat. Erasmus enarrans parcemiam illam, Neceffarium malum: Publius Cornelius Rufinus inquit furax quidem & impendio auarus, fed idem egregius imperator: à quo Fabricius cõpilari maluit, quàm fub hafta uenire.

Anno. in ca. Cum Africanus.

Cenfor.) De cenforibus uide Feneftellâ & alios, qui de magiftratibus Po. Ro. libros ediderunt.

Tribu.) Tribus Romæ ceperunt effer cum urbs in partes diuidi cepra effer, hinc tribulis. Terentius in Adel. Adefi Hegio tribulis nofter.

Non amo inq. ni. dili.) Hoc fcommate furti in finu labatur Centurio.

Anno. in ca. C. Lelius.

Tu tuus dignus.) Quos habes inquinatos omni genere uitiorum.

Anno. in ca. Nafica.

Domini iuffu dixiffe.) Eū domi nō eē, cū domi effer. Aianua.) id effer, cum ftaret ante ofcium.

Anno. in ca. Menftrum flog.

Plauftra potius.) Magnam inter fe cognationem habent au & o. Vefpafianus igitur, cum uideret fe à Floro notari, quod prifcorum more ploftrum dixiffet potius quàm plauftrum, poftidie iocatus in nomine Florus, Flaurum eum falutauit.

Anno. in ca. Expugnatus.

Dispēfatore.) Huius officiū effer in rōnario adfcribere quantū nomine principis, & quā ob caulam expēderit.

IN IOCOS.

Vespasiano inq. adamoto.) Facetissime dixit, tanq̃ id diuersum esset à uulgi consuetudine. solet em̃ ab amantibus, non amatis erogari pecunia, ut uoti compotes existant. Respexit aut̃ ad professionem meretriculæ q̃ se illius amore accensam prædicabat.

Anno. in ca. Reprehendenti.

Vrinę uectigal.) Apd' scriptores inuenio Vespasianū sic excogitasse urinæ uectigal, ut in angul' uicorū pone das amphoras curauit in quibus urinam facerent ebrj ac temulenti. Vectigal siue tributum hinc proueniens ad reficiendas in urbe amphoras pertinebat.

Ex prima pensione.) Tributa olim pluribus pensionibus soluebantur. Seruamus & hodie morem consimilem in soluendo.

Anno. in ca. Inter initia principatus.

Ne musca quidem.) Erasmus in opere adagiorū de hoc ioco, Vibius Crispus inq̃ rogatus ecquis esset cum Cæsare in conclauī, respondit ne muscam quidem intus esse, ancipiti ioco Domitiani cōsuetudinem notās, cui mos erat quotidie sibi secretum horarium captare, nec interim aliud fere agebat, nisi q̃ muscas captas stylo cōfigeret. Vibius Crispus de q̃ scribit Suetonius, orator facetissimus fuit, & iucundus, & delectatiōi natus.

Anno. in ca. Meis ē tribulibus.

Duos & triginta annos.) Hic iocādi occasionem sumpsit ab inculcatione & exemplo.

Anno. in ca. Diuerterat aliquando.

Vinum dilutiss.) In quo multum aquæ sit infusum. Vt ægrotum me pausti.) Hic iocum deduxit ab irrisione & contemptu.

Senticetum.) Locus plenus sentibus & spinis, sic arboretum, sic urticetum, dicimus.

Anno. in ca. Crassus in Parthos.

Duodecima in diei hora.) Duodecimam diei horā uocant finem humanæ uitæ. Hanc historiā de Crasso, nos q̃q̃ exercendi calami gratia aliquando inter alia

SCHOLIA

pleraq; sic uertimus, Quum Crassus Parthorum inhieret opibus, aduersus eos ingentes eduxit copias, atque Galatiam hostili more perambulans Deiotarum regē multo iam senio confectum, iam Acherontium, iam in peculio Proserpinæ connumerandum, nouam tamen urbem cōdentem reperit. Itaque in eum iocatus, Quid inquit nouæ rei moliris rex Deiotare, Eriā duodecima tibi nūc instat hora, & nouam nihilominus urbem ædificas? Ad quod subridens Deiotarus, Nec tu inquit imperator satis matutinus ut uidere est, cōtra Parthos Romanas eduxisti copias. Annos enim tunc sexaginta natus erat Crassus.

Anno. in ca. Ostentabat.

Ostentabat Pompeius.) Hoc sic refertur à Macrobio Saturnalioꝝ lib. secundo, Saxo in expeditione percussus, ac notabili cicatrice in fronte deformem, nimiū tamē sua opera iactantē, sic leniter castigauit: At tu cū fugies inquit, nunq̃ post te respexeris.

Anno. in ca. Aliquando loquaculus.

Magnum ranarum prouentum.) Pliniana imitatio. Nam Plinius in epistola, Magnum inquit prouentum poerarum anus hic attulit.

Anno. in ca. Maximus dux.

Ad Cannas militum multitudinē.) Quantæ fuerint hoc loco Romanoꝝ copię facile declarat cæsorū numerus. Quadraginta enim milia peditum, duo milia, septingenti equites, & tanta prope ciuium sociorumq; pars cæsi dicuntur autore Luitio.

Anno. in ca. Actius Synceras.

Actius non inuidia.) Hæc solius est hominis, & aduersus hominē. Neq; uero inter bruta & ratiōis expertia fuerit: nihil em̃ hæc iudicant de felicitate alterius, neq; gloria titillantur, neq; dedecore mouent, ex quibus rebus nascitur inuidiæ malum.

Anno. in cap. Celebrabantur.

Erat dies decursionis hastatæ.) Exhibebant hastiæ

IN LOCOS

Iudi, de quibus in latina quandoq; legimus historia.

Exclamauit Theutonicus.) Hic fortasse Hollandus
fuit, aut Phrysius quispiã. Est em̃ uterq; populus magis
calicibus epotandis, q̃ in prelio strenuus.

Anno. in ca. Philoxæmenes.

Philoxæmenes Achæorum dux.) Hic post multa p
Achæis gesta bella tædem ab hoste captus Dinocrate,
ueneno interimitur, qua de re sic est apud Lium,
Venenò absumpti Annibal & Philoxæmenes, exul Anni
bal proditus ab hospite, captus Philoxæmenes in carce
re & in uinculis expirauit. Erat hic Philoxæmenes præ
cipue in ducendo agmine locisq; capiendis solertia atq;
usus, nec belli tatum temporibus, sed etiam in pace se
ad id maxime exercuerat.

Anno.in ca.Publius Syrus.

Interrogatus quid podager quispiam.) Sic legitur in commentarijs Macrobianis, Quum ille seruum fuisse hydropicum iacentem in area uidisset, quaesissetq; increpuissetq; quid in sole faceret, respondit, aquam calefacit. Ioculari deinde super cenam exorta quaestione, Quodnam esset molestum ocium, aliud alio opinante, ille podagrici pedes dixit.

Anno. in ca. Annibal.

Annibal eodem irrisu generis.) Historiæ meminit Gellius, Annibal iniquens Carthagenensis apud regem Antiochum profugus facitissime cauillatus est. Ea cauillatio huiusmodi fuit, Ostendebat Antiochus in campo copias ingentes, quas bellum Po. Ro. facturus comparauerat, conuertebatq; exercitum insignibus arctis & aureis florentem, inducebat etiam currus cum falcis, & elephantos cum turribus, equitatumq; frenis & ephippijs, monilibus ac phaleris præfulgentem. Atq; ibi rex contemplatione tanti & tam ornati exercitus gloriabundus Annibalem aspexit, Et putas ne inquit satis esse Romanis hæc omnia? Tū Porus eludens ignauiam imbelliamq; militum eius pretiose armato-

SCHOLIA.

rom, Plane inquit facis esse credo Romanis hæc omnia
etiam si auarissimi sunt. Nihil prorsus neq; tam lepide,
neq; tam acerbè dici potest. Rex de numero exercitus
fuit, ac de existimanda æquiparatione quæ fuerat, respō
dit Annibal de præda.

Anno. in ca. Extrat.

Extat Catonis dictum.) Sic legitur apud Macrobi-
um: Sacrificium apud veteres fuit quod uocabatur pro
teruia. In eo mos erat ut siquid ex epulis superfuisset
igne consumeretur. Hinc Catonis iocus est: Nāq; Albi-
dium quendam qui sua bona comedisset, & nouissime
domum quæ ei reliqua erat incendio perdidisset, Pro-
teruiam fecisse dicebat, quod comesse non potuerit, id
cōbussisse. Erasmus Chiliade. .i. Ad hoc facit inquit qd
Theocritus Chius Diocli gurgiti q; deuorato pisce cali-
do dixit se cælū exussisse, unum inquit illud tibi super
est, ut mare ebibas, atq; ita tres res omnium maximas
confeceris, terram, mare, cælum.

Anno. in ca. de Diogene.

In uobis nihil ho. uideo.) Significabat his uerbis nō
esse dicendos homines, qui ut muta animantia non ra-
tione sed affectibus ducerentur.

Anno. in ca. Valerius P. Clodio.

Et reuertar.) Sumptis iocandi materiam à Cicero-
nis exilio, qui furorem Clodij ut declinaret, eo se con-
tulerat, neq; multo post redierat.

Anno. in ca. Q. Equintius.

Nuper calida.) Ad furta & rapinas prætoris iocum
rerulit, quo innocenti & bene sibi conscio uiro risum
mouit.

Anno. in ca. Initio belli.

Nihil enim adhuc paratum.) Tarditatē Pompei no-
tauit in apparandis quæ ad bellum erant necessaria.

Anno. in ca. In Caium Domitium.

Aenobarbum.) A rutilo, æneoq; colore. Suetonius,
Ex gente Domitia duæ familie claruerunt, caluinorū

IN IOCOS

& anobarborum.

Anno. in ca. Meretriculæ.

Meretriculæ quoq.) Phryne huic nomen fuit. Histo-
ria est apud Valerium in exemplis.

Anno. in ca. Amplioribus.

Pro spōgiis.) Elegans translatio, Simile est illud Di-
ogenis, quod alio retulimus loco, Dionysum uti solitū
amicis ut uasculis, quæ plena euacuuntur, abijciuntur
uacua.

Anno. in ca. Senex quispiam.

Vulpem pilum.) Prouerbiali hac sententia signifi-
tur ingenta nobis uitia nulla dignitate, nullis muta-
ri honoribus. Vespasianus pilum mutauerat ex priuato
factus imperator, Sordes uero innata cupiditatis &
auaritiæ non posuerat.

Anno. in ca. Idem fuit uultu.

Cum uentrē exonerare desit.) Nō abfimilis est iocus
Mar. in Phœbum, Vtere lactucis, & mollibus utere mal-
uis, Nam faciem duram Phœbe cacantis habes.

Anno. in ca. Domitianus.

Quam Metius sibi uidef.) Notatur quispiam Meti⁹,
qui sibi omnium formosissimus uidebatur, cum ex alio
rum iudicio talis non esset.

Finis scholiorum.

L I T E R A T I S S . I V V E

ueni Ludolpho Schameldardo Mechlinienſi,

Adrianus Barlandus S. D.

V Eterum iocorum ac recentis
um opus iam ſecundū emitti
mus Ludolphe humanis. mul
to quā prius erat, locupletius: in hoc ſe
quuti exemplum Eraſmi noſtri, qui ma
ximo ſtudioſoꝝ omnium fructu toties
adagiorum chiliades nouis acceſſionib.
auctas edidit. Factum hoc meum quis re
prehendat in argumēto non ſerio, & cu
iue ea natura eſt ut optimorum lectione
ſcriptorum uel copioſius reddat, uel eli
matius? Te laboris huius deſenſorem cō
ſtituo aduerſus iactanticulos quosdā &
nugiuendos, qui ſe ſuaqꝫ duntaxat etiam
ſine rivalibus adamant, ſibi fauent, aliisqꝫ
obtreſcant. Nihil deniqꝫ rectum putant
niſi qꝫ ipſi faciunt. Vale, & me iam hīc
diligere incipe, qui te ob modēſtiam ſin
gularem, & doctrinam plurimū amo, et
uolo ut me rebusqꝫ meis non minus uta
ris quā propriis, Louanij nonis Mart.

IOCORVM

LIBER .II.

Claudius Cæsar edictum meditatus dicitur quo ueniam daret efflatū crepitumq; uentris in conuiuio emittendi, cum periclitatum quendam præ pudore ex cōtinentia reperisset, Stoici dicūt crepitus æque liberos ac ructus esse oportere.

Dionysium adierat Lyfander Spartanorum legatus, huic cum ille duas misisset stolas ut utram uellet ad filiam deferret, ambas accepit, respondens ipsam aliquando se melius electuram.

Lacon quispiam ei qui Lampen Aeginitam beatū dicebat quod dicissimus, & multorū nauigiorū dñs esset, nihil curo inquit ē funibus dependentem felicitatem.

Cæsar Claudius conuiuiæ qui pridie scyphum aurum surripuisse exiitabatur, reuocato in diem posterum, calicem fictilem apposuit.

Libertus Catulli furacissimus de mensa nummulariū clam subtractos nummos aliquā multos in calceos suos demiserat. Hac re cognita quidam festiue admodū, Væ tibi, inquit, si nummularius ille te excalcauerit.

Nero Claudius in seruū furacem iocari uolens, solus es, inq̃r, cui nihil domi sit nec oclusum nec obfignatū.

Diogenes uestimentorum furem in balneis cum uideret, Quid, inquit, hic? ad unguentum? an ad aliud uestimentum?

M. Cato in ea oratione quam de præda militibus distributienda ipse habuit, Fures, inquit, priuatorum furto rum inneruo atq; in compedibus ætatem agunt, fures publici in auro atq; in purpura.

Chryfantas apud Xenophontē cum dixisset non bene conuenire cœnato cum incœnato, festiue Cyrus ita mediusfidius inquit, Saturorum enim uenter curuus, incœnatorum autem simus fit.

Vocutio cum tribus filiis, longe deformissimis obui.

I O C O R V M

am factus Cicero, uoce submissa ad amicos, Hic, inquit, Phæbo non permittente liberos seminauit.

Cuiuspiam comedonis gulam, qui uentriculi causa fundos suos uendiderat, Bion Boristhenites urbanissime notans absorpsit, inquit, Amphiarum terra, sed terram tu.

Cum nimio luxu ad inopiam redactus adolescens quidam oleas in cœna esitaret, Diogenes forte præteries, si sic pransus, inquit, esses, non ita cœnares.

Minor Scipio censor declaratus, cum audiuisset iuuenem quendam ex melle placenta in urbis similitudinem fecisse. & Carthaginē nuncupatam conuiuiis diripiendam dedisse, equum ei ademit, rogatusq; à iuvene, cur ita fecisset, quia me prior, inquit, Carthaginē diripuisti.

Lacon quidā cū duriores amygdalas duplo pluriis diuēdi q̄ teneras accepisset, an rari, inquit, lapides hic sunt?

Maximinus imperator cum esset pedum octo & semis, calceamentū eius, quidā in luco qui est inter Aquileiam & Aritiam posuerunt, quod constat pede maius fuisse hominis uestigio, unde uulgo de longis atq; ineptis hominib. per iocum dicebatur, caliga Maximini.

Scomma Demosthenis.

Cum Demades in Demosthenem uociferaretur, Demosthenes uult me corrigere sus Mineruam, Respondit Demosthenes: Atqui nuper hæc Minerua in adultorio deprehensa fuit.

Rhetor quidam Atheniensis imperitos Lacedæmonios appellabat, quod audiens Pausaniæ filius, recte dicis, inquit, soli enim Græcorū nihil à uobis mali didicim⁹.

Improbis quidam cum ad odium usq; sapius Demarathum rogasset, quem suæ gentis optimum esse putaret, Qui, inquit ille, tui dissimillimus est.

Bias percunctanti cuidam, quid esset pietas, nihil respondit. Silentij causam cū ille sciscitaretur, quia de rebus, inquit, nihil ad te pertinentibus quæris.

Cleomenes septē diez inducias cū hoste pactus, no-

Est quæ tertia cōsecuta est, dormientes inuadit, multos occidit, alios captiuos abducit. Violati deinde fœderis cōmonitus, Ad iusiurandū, ait, noctes additas nō fuisse.

Cū Philippus Lacedæmonis minitaretur, diceretq; se prohibiturum quæ illi conarentur omnia, rogatus est mori ne etiam eos prohibiturus esset?

Sylla factus prætor, cum Cæsari iratus, sua in illum potestate usurum se esse diceret, subridens Cæsar, tum, inquit, recte putas esse magistratum, quem tua pecunia emptum habes.

Tonfor quidam impendio loquax, cum Archelao diceret, quomodo te rondeo o rex? Silens, inquit ille.

Appius in Sextium cum iocari uellet, Cœnabo, inquit, apud te: uni enim locū esse uideo. Scomina in oculum torsit, quod Sextius in Appium repetundarum retum lepide retorquens, Manus, inquit, laua & cœna.

Philippus Macedo, Annibal, Sertorius et Antigonus egregij duces, omnes lufci fuerunt, quam deformitatē ut occuleret pictor Apelles, latere tantum altero illorum imagines ostendere solitus est.

Atheniensium legatus Demochares, uenerat cum aliis quibusdam ad Philippum Macedonia regem. Audita legatiōe Philippus: Mihi dicite, inquit, legati, possum ne facere quippiam, quod sit gratum Atheniensibus. Excipiens ut erat procaci lingua Demochares, te, inquit, suspende.

Diogenes in lectica mulierem intuitus, ait, non secundum feram esse caueam.

Medicus quidam cum Pausaniæ diceret: Qui sit o uir bone, ut nihil mali habeas? Quia, inquit, te medico non utor.

Theopompus roganti cuidā, num pulchri essent urbis muri quos ostētabat, minime, inquit, si mulieres sunt.

Calba rogatus a quopiam, ut utendam daret penulam, festiue respōdens, non pluit, inquit, non est opus tibi, si pluit ipse utar.

I O C O R V M

Anacharsis interrogatus quænam esset nauis securi or, Ea, inquit, quæ in portum appulerit.

Catulus quidam ab indocto & malo oratore rogatus, an proxima oratione misericordiam mouisset, magnâ, inquit ille, neminem enim puto fuisse tam dux, cui non oratio tua miseranda sit uisa.

Fabula perquam lepida.

Cum Galba quispiam conuiuio Mecœnatem accepisset, sentiretq; iam e nutritibus. hominem inflammatum in uxorem suam, sensim demisit caput perinde quasi dormire. At cum interea famulus quispiam ad mensam accedens, uinum clam tolleretur, ibi iam uigil & oculus, Infelix, inquit, an nesciebas me soli Mecœnati dormire?

Maxillus rhetor satis aridus homo, cum exilitatem orationis controuersie sue imputaret ac diceret, Necessesse est me per spinosum locum ambulante suspenso pedes habere, urbane admodum Portius latro discipulus, Non mehercle tui pedes spinas calcant, sed habent.

Diogenes ingressus aliquam scholam, cum uideret multas ibi depictas musas, paucos uero adesse discipulos, Cum diis inquit, magister multos habes discipulos.

Aristippus cum ad opes peruenisset amplissimas, dixit ei Socrates, Vnde tibi tam multa? Cui Aristippus, unde, ait, tibi tam pauca?

Diogenes cum uenderetur humi iacebat, surgere iussus ab eo qui uendebat recusans, Quid tandem, inquit, si piscem uenderes?

Quidam philosophari uolebat apud Diogenem, cui ille pernam dedit, & sequi iussit. Alter pudefactus abiecta perna discessit. Non multo post occurrit eidem Diogenes, & subridens, Tuam, inquit, & meam amicitiam perna dissoluit.

Idem Diogenes intuitus aliquando duos pessime pictos centauros, urbanissime rogans uter, inquit, horum deterior est?

Idem petebat ab Euritio quod factum perquam difficili

le est
Dio
ut t
A
prof
deest
toll
uict
Cu
tur, C
quit
D
ret in
doctr
dem
scitiss
postri
duxen
nemp
luptat
ior fue
Cum
pitali
sed di
mih
dam, a
aures
côdux
taturu
uescer
rem de
umbr
bat, ho
catum
debat,
esse. At

LIBER .II.

le esset. Cum ille diceret: Dabo si mihi persuaseris. Tū Diogenes: Si persuadere inquit possem, utiq; suaderem ut te suffocares.

Alexander Syriæ rex à Grypho uictus Antiochiam profugit, ibi inops pecuniæ cum stipendia militibus decissent, in tēplo Iouis solidū ex auro uictorię signum tolli iubet, facietis iocis sacrilegium circūscribens, nam uictoriam cōmodatam sibi à Ioue esse dicebat.

Cum Labieni scripta ex senatusconsulto cōburerentur, Cassius Seuerus Labieni amicissimus, facere nūc inquit me uiuum uri oportet qđ libros illos edidici.

Dionysius citharædum accersiuerat ut sibi caneret in nuptijs, atq; cum eo his pactus est legibus, ut quo doctius, meliusq; caneret, hoc copiosiorē ferret mercedem. Annixus est omni artificio citharædus uri quā scitissime caneret, sperans amplissimum præmium. At postridie pactam mercedem reposcenti musico, qui cōduxerat, ait iam persoluisse sese, quod esset pollicitus, nempe par pari retulisse, proq; uoluptate reposuisse uoluptatem, spem lucri significans, quæ quidem hoc maior fuerat, quo magis ex arte cantasset.

Cum aliquando Demosthenes quendam in causa capitali defenderet, ac iudices haberet parum attentos, sed dicenti obstreperent, ille, paulisper inquit aures mihi præbete: Siquidem rem narrabo nouam ac lepīdam, atq; auditu iucundam. Ad quæ uerba cum illi iā aures arrexissent, Adolescens inquit quispiam asinum cōduxerat, rerum quiddam Athenis Megaram deportaturus, inter uiam autem cum æstus meridian⁹ ingrauesceret, nec inueniret quonam umbraculo solis ardo rem defenderet, depositis clitelis, sub asino sedēs, eius umbra semet obtegebat. Caterum id agaso non sinebat, hominem inde depellens, clamāsq; asinum esse locatum, non asini umbram. Alter itē ex aduerso tendebat, asseuerans etiam umbram asini sibi conductam esse. Atq; ita inter eos acerrima rixa in longum produ-

ita est, ita ut etiā ad manus uenerint, hoc pertinaciter affirmante non conductam esse asini umbram, illo pari contentione respondente umbram etiam asini conductam esse, demum in ius ambulant. Hæc loquutus Demosthenes, ubi sensisset iudices diligenter auscultātes, repente cœpit à tribunalibus descendere. Porro reuocatus à iudicibus, rogatusq; ut reliquum fabulæ pergeret enarrare. De asini inquit umbra libet audire. Viri causam de uita periclitantis audire grauamini. Figulus quispiam uarias auium formas finxerat, easq; in officina collocatas habebat. At asinus quidam inobstantius sequente agasone, inserto per officinæ fenestellam capite, pariter & aues & reliqua uasa deiecit, comminuitq;. Is cuius erat officina, agasone in ius uocat: cumq; rogaretur ab omnib⁹ quanam de re litē moueret, de asini inquit prospectu.

Imperator Adrianus in balneo ueteranum quempiam seruuli penuria sese marmoribus affricantem, conspicatus eum, & seruulis aliquot, & sumptib⁹ donauit. Quod reliqui ueterani feliciter cessisse uidentes, cœperunt & ipsi complures sub oculis imperatoris sese marmoribus affricare, ut hoc modo principis elicerent benignitatem. At ille euocatis senibus iussit ut alius aliū uicissim defricarēt, atq; ita pueris nihil opus fore. Is iocus postea in uulgi fabulam cessit.

Aequè ridiculum est qd de Romano imperatore Helio Gabalo legit, hanc ei fuisse consuetudinē, ut octo caluos rogaret ad cœnā, item octo luscis, & item octo podagrosos, octo surdos, octo nigros, octo lōgos, & octo pingues: cum capi non possent uno sigmate, ut de his omnibus risus citaret.

Glaucus qspiam Anthedonius piscator natandi peritia longe oīm primus, is q magis esset miraculo, comitatus est imposturā huiusmodi: Enatabat ē portu spectantibus Anthedonijs, donec iā extra p̄spectū esset, ibi reuersus in terrā, secessit in locū aliquē semotū, atq; in

eo dies cōplures cōmorabatur. Deinde cum uideretur, redibat natans in portū, spectantibus his qui stabant in littore, mirantibus aut amicus ac seiscitantibus, ubinā gentium ramdu commoratus esset, assimulabat in marinis fluctibus interim uersatum esse sese. Auxit miraculum, altero commento: Hybernīs mensibus cū ceteri piscatores nihil piscium capere possent, ille ciues rogabat quosnam pisces adduci uellent, quosq; iussissent aduehebat, uidelicet iam ante paratos in hunc usum, atq; alibi conclusos. Euenit tandem ut hic impostor à belua quadam marina deuoraret. Isq; fuit eius comedię finis. Porro cum non rediret ex more populari fama iactatum est, Glaucum gustata herba factum immortalem, & in mari uitam agere.

Maccus quidam patria Hollandus, cum uenisset in ciuitatē quæ dicitur Leidis, ac uellet nouus hospes innotescere ioco q̄piam, nam is erat homini mos, ingressus est officinā calcearij, salutat, ille cupiēs extrudere merces suas, rogat nunquid uellet. Macco cōiñciente, oculos in ocreas, ibi pensiles, rogat sutor, num uellet ocreas. Annuente Macco quærit aptas tibiis illius, inuētas alacriter protulit, & ut solent, inducit illi. Vbi iā Maccus esset eleganter ocreatus, quā belle inquit, congrueret his ocreis par calceorum duplicatis soleis. Rogat^o an & calceos uellet, annuit. Reperti sunt & additi pedibus, Maccus laudabat ocreas, laudabat calceos. Calceari^{us} tacite gaudens succinebat illi laudanti sperans precium equius, posteaq; emptori tantopere placeret merx. Et iam erat nōnulla cōtracta familiaritas. Hic Maccus: Dic mihi inquit bona fide nūquam ne usu uenit tibi ut quem sic ocreis & calceis ad cursum armasses, quemadmodū nunc armasti me abierit non numerato precio? Nunquam ait ille. Atqui si forte inquit ueniat usu, quid tu tum faceres? Consequeretur inquit calcearius fugientē. Tū Macc^o, serióne ista dicis an ioco? Plane serio inquit alter, loquor, & serio facerē. Experiar ait Maccus En

pro calceis præcurro, tu cursu sequere. Simulq; cum m di-
cto coniecit se in pedes. Calcearius è uestigio consequi-
tus est quantum poterat clamitans, tenete furem, tene-
te furem. Ad hanc uocem cum ciues undiq; profilissent
ex ædibus, hoc commento cohuiuit illos Maccus, ne q̃s
manum iniiceret, ridens, ac uultu placido, Ne quis in-
quit, remoretur cursum nostrum, certamen est de cupa
ceruissæ. Itaq; iam omnes præbere sese certaminis spe-
ctatores. Suspiciabantur autem calcearium dolo clamo-
rem eũ fingere, ut hac occasione anteuenteret. Tandẽ
calcearius cursu uictus sudans & anhelans domum re-
diit. Maccus tulit brauium.

Ex Pontani Charonte Colloquum Mercurij
& Pyrichalci, nõ illepidũ. Mercurius.

R Ecede istinc tu cum uenali hac plebecula: Pyri-
chalce inure hos nota illa Iudaica. PYR. Genus
agnosco, artẽ scire cupio. MER. Fœneratores ij
oēs. At uos sinistram in ripã cõcedite. Sequimini hunc.
Lærones properate. Nosti qui sint, & notis quibus inu-
rendi. PY. Artẽ noui, sed ut uideo, gens nõ una est. Flã-
drius hic est, German⁹ ille: manus ista partim Illyrica,
partim Italica est. Hui quãtus Hispanorũ numerus. Quã-
tus Græcorũ, & profecto è cuiusq; nationis populis plu-
rimos cum hic lærones uideam, rarissimas necesse est
in terris pudicas inueniri mulieres. Heus ministri can-
dentẽ illam laminã deproperate. MER. Et hos statim
ustulato. Pyratę sunt, Sardi, Siculi, Celtiberi. PY. Videli-
cet his omnibus urendæ frontes, naresq; mutilandæ. M.
Fergẽ expedi, dextrorsum huc uos. Hi Galli sunt, parto-
res, caupones, coci, tibicines, aleones, ebriosi omnes, ac
stolidi. PY. Si recte memini guttur his compungendũ.
Claus cerebro figendus est. MER. Atqui nullum est
Gallis cerebrum, quocirca uentres potius figito. Cate-
ram illam multitudinem è cuiusq; modi hominũ ge-
nere secerni iubeto faber, dum ego insignioris notæ
quosdam tâto in populo seligo. Ecquis hic est audacia

tam
mus
post
pero
cus
ter,
idq;
ricu
hic
dem
gnit

S dem
scis m
bulan
mihĩ
natio
meu
les. C
cas ig
ris, a
rum,
DIO
unã,
gneo
Num
ultus
bucci
hoc fi
gladi
rẽ, Pl

LIBER .II.

tam perdita? Vultum agnosco. Et quidem sceleratissimus hic fuit Petrus Bisulduuius Celtiber. At duo illi post hunc qui latitant uelati puniceo galericulo, & ij perditissimi fuere sacerdotum omnium. Alter Lodouicus Aquileiensis patriarcha. Samotensis Cardinalis alter, Pyrichalce æreum his galerum capiti imprimito, idq; in primis uideto ut sit candens. Bisulduuius illi aurículas detondeto. Hæc agito. Charon enim ut uideo, hic me in portu manet, manibusq; & capite iam pridem innuit. Accedam ad eum, ut cur accersar ex eo cognitum habeam.

ALIUD EX EODEM.

Charon, Diogenes, Crates.

S Aluc Diogenes, ut recte? DI. Heroice, ac magis etiam quam heroice. Heroes enim quanq̃ male assa, bubula tamen uescebantur, ego uero pisce, & qui dem crudo, quæ res effecit, ut magna me è parte in piscis naturam induerim. Nā qd hominis proprium est ambulare, id omnino dedidici, tm̃ natito. CHA. Rem igit mihi gratissimam feceris, si dū illuc in portū reuehor, natitas mecum serio aliquid loquere, quo laborē hunc meum dicendo leues. DIO. Dum ne me canem appelles. CHA. Quid si piscicane. DIO. Perplacet. CH. Diccas igitur obsecro piscicanis, an eorū quæ in uita egeris, alicuius te nunc delectet memoria? DIOG. Multorum, atq; unius maxime. CHAR. Nam cuius obsecro? DIOG. Dicam, cum aliquando & esurirem, & algerem unā, nec haberem unde commodius, è deo quodam ligneo igniculum mihi parauī, & cœnulā eo coxi. CH. Num non deus ille telum in te aliquod torfit, scq; est ultus? DI. Fumulum statim in oculos immisit, quē ego buccis pileoloq; confestim pepuli. CHA. Gladiatoris hoc fuit, magis quam philosophi. DIO. Quid mirum, gladiatoriam didiceram. Nam cum Athenis olim agerē, Platōiq; in schola doceri bipe dē penatā obtulissim,

I O C O R V M.

tum ille amice Diogenes, inqt, qui tam robustos lacer-
 eos habeas, Noli obsecro ante à nobis discedere, quā te
 gladiatorio in ludo dies aliqt exercueris. Tū ego didici
 gladium agere, ac cæsim ferire, & punctim. CHA. Qui
 aduersus deum arte hac pugnaueris, leges quā statu-
 unt pœnam in eos qui sacras res uiolant, arte qua decli-
 nasti? DIOG. Facile id quidem fuit. Nam cum frequen-
 ti populo contra me ageretur, tum ego, prætor, inquā,
 tu te scis me canem esse, quod & ipse confiteor. Leges
 autem hominem, non canem puniunt. Lege igitur me
 cum agere nihil tibi omnino licet. Quo dicto cum qui
 aderant assensissent, ilico me prætor absoluit. CHA.
 Quam bellissime, cuius nam alterius secundo tibi loco
 iucunda est recordatio? DI. Huius quæ me beat, cum ue-
 nisset ad me Alexāder, egoq; in dolio intus cōquiesce-
 re, uereretq; ne discedente illo, milites quos secum co-
 mites adduxerat(erāt aut quā importunissimi) p cliuū
 me illū deuoluerent, consiliū cepi hoc, qđ euentus ipse
 cōprobauit optimū, uesperī cœnitauerā polentulam,
 cauliculōsq; cū cœpa, & rapum tostulum, uires igit oēs
 uentris coegi, & crepitū quantū potui ieci maximū, q̄
 percussī occlusis naribus statim uersi sunt in fugā. CH.
 Igit qui uires orientis fregere, eos, tu cōmento isto ui-
 cisti tam facile? DIO. Ne mirare, siquidem ex meo hoc
 inuento cōmenti nunc sunt bombardas, quibus muros
 urbium, & qđ maius est arces diruant. CHA. Igit qui re-
 gem liberalissimum cōtempisti, pauper credo decesse-
 ris. DI. Nemo philosophorū omnium amplius legauit
 testamento, ut q aliquor antequam morerer diebus ar-
 cesserim maximū ad me canū omnis generis numex,
 eisq; legauerim domos nobilitatis, ac principū omniū,
 cauerimq; ut ne per otium uoluptatibus fruerentur,
 die illos uenatib. exercerent, noctu ne quietos somnos
 agerent latrando, ululandoq; inturbarent eos. Sed
 obsecro philosophe Charon, nolis mihi impedimento
 esse. Nullū uideo quē expiscatum uolo in cœnam, & iā

LIBER .II.

ad uesperascit, uale igitur. CHA. Homo hic & uiuus & mortuus contēptui omnes habet. Sed bene habet. Craten uideo, cum cōgrediar, & bene ualeas Crates, & fortuna meliore utare. CRA. Nec ualere recte potest, cui quotidie stultitia lugenda, ac luenda sit sua, nec fortuna secunda uti, qui per temeritatem illam sibi aduersam facit. CHAR. Ecquæ inueniendæ pecuniæ relicta spes? CRAT. Nihil hucusq; indicij habeo. CHA. Cessādiar, paululum à labore, & mecum hos inuise, qui mesti lamentantesq; in portu manent. CR. Satis habeo de meo quod lugeam, ne quæram aliunde. Sed parce obsecro Charon, loculos quosdam procul uideo sup aquas ferri, magnum hoc indicium est. CHA. Infelix hic, miseria sua facile & alios miseros faceret. Quocirca & huus, & infeliciū omnium fugienda est cōsuetudo, atq; familiaritas, qui cum ipsi nec leuationem ullam, nec rationem accipiant, nescio quomodo aliq; infixam animis doloris notam quandam relinquunt. Abeat igitur sua cum miseria, me satius erit remo incūbere, quando uentus nihil iam uelum promouet.

Ex eodem Pontano.

Hospes, Compater, Lucius filius.

Multa quidem à Siculis meis audio de Pontano prædicari, eiusq; in primis facilitatē, atq; māsuetudinē laudāt, cuperemq; illum nosse, atq; alloqui, ac per familiarem aliquem aditum ad eum habere, sed lenito dolore, q dū crudior est, non tam facile uisitationem admittit, interim contētus ero, qua facie sit nouisse. COM. Bona & recta statura, fronte lata, caluo capite, super cilijs demissiorib. acuto naso, glaucis oculis, mēto, pmissiori, macilētis malis, pducta ceruice, ore modico, colore rufo, adolescens tamē perpalluit, reliquo corpore quadrato, unū nunc illi male cōrigit, nobis amicis nō incōmode, quod pede altero debilior cū sit factus, in deambulationibus remissior futurus est.

I O C O R V M

Sed bene habet, eius filiolus domo egreditur, quem cōpellasse non iniucundū fuerit, cum sit bona & læta indole, atq; ut uideo, ad nos uenit. Luciole quid agit pater? LV. Cum matre litigat, accessit ad eum adolescentulus cum mandatis, putat illum mater missum à pellice, eam uociferantem, quo magis ridet pater, eo uehementius irritat. Ego è cubiculo me proripui, atq; eo libentius quod sacerdos ad eum ingressus est, uult enim mater sacerdoti se ut purget, ac peccata nudet, rem sane importunam, sat enim scio matrem, & sua & patris peccata nudiuſtertius sacerdoti ordine aperuisse. Nam cum ipse ad cōfitentis matris genua assedissem, maternam confessionem, aut rectius quæstum, attente aucupatus sum. Bone sacerdos, maritus meus amat ancillulas si quas facie liberali uidit, festatur ingenuas puellas. Anno superiore Tarenti cum esset, cognouit non unam: anno antè in Hetruria cum Gaditanula deprehensus fuit. locatur etiā domi cum æthiopissis, nec pati possum eius intemperantiam: ille ridet, ego dirumpor, perrepat urbem, ac principum aulas, ego domi inter pedisequas partior pensa. Nam quid ego illum cū sodalibus, quibus quā familiarissime dies ac noctes utitur, nisi de amoribus, deq; uoluptate loqui, atq; agere putem? cum interim misera in cubiculo de re familiari sollicita domesticis curis maceror. Dij me omnes aspexere, quo die crus fregit, non licebit claudum totis dieb. domo abesse, singulis horis prostibulas adire. Rideat nunc, urbem inambulet, frequentet sodalium domos, audiat uia in media pellicū pueros, ego uel ex hoc deos æquissimos iudicauerim, quod tandem iusto eū supplicio affecere. Quid igitur opus, patrem errores iterato confiteri, quos mater tā aperte explicauerit? Nuper notus quidam & uetus, ut arbitror, familiaris patrē cū adirer, ubi eū uidit mater, exclamare statim cœpit, scilicet ab Hetruria, ab Scottillis? Quid agunt Pisatiles metreticulæ: præ ira non pisanas, sed pisatiles dixit, ut ua

let Gaditana illa: ut memor est amorum Hirquituli hu-
ius: detulisti ne ab ea literulas cum mandatis? Vbi mu-
nuscula: ubi monumenta ueterum deliciarum? ac tantū
non manum iniiciebat, quod ille ueritus retro ad ianu-
am mature concessit, atq; actutum abiit. Mihi pater ut
cederem innuit, ipse carmē decantare euomium cōpit.
HOSPEs. Scitum pueg, sed obsecro carmē euomium,
quod sit edoce? LV. Qui carmen dicit in mulierem fu-
rore percitam conuersus, ter despuit, illa statim bilem
euomit, ac rabie leuatur, ipsum aut carmen est, Triceps
est cerberus, ter te ego despuo. Triplex ē Eumenis, ter
te ego despuo. Vomas dico uomas, ter uome, & impro-
bam pectore purgato rabiem ad Phlegethonta remit-
te. HOS. Mirum huic carmini uim tantā inesse? LV.
Ipsa res docet, sed desine obsecro, mater ē in fenestra,
cuius conspectum uereor. Valetē bellissime.

Facetum Vergiliū responsum.

Dubitasse aliquē Cæsar Augustus legitur, an filius Oc-
taviū esset ipse. Posse ex Vergilio se hoc discere cū spe-
raret, hunc ad se uocatum rogat, an sciat quo sit patre
natus, & quantam ad homines beandos facultatem ha-
beat. Cui Vergilius respondens: Noui, inquit, te Cæsa-
rem Augustum esse, & aquam ferme cum diis immor-
talibus habere potestatem, ut quē uelis felicem ac bea-
tum facias. Tum Cæsar, eo, inquit, animo sum ego, ut si
uerum dixeris, felicem te ac beatū faciam. Vtinam, ait
Maro, interroganti tibi uera dicere queam. Tunc Au-
gustus: Putant quidā me natum Octauio, alij aliū dant
mihi patrem. Hic Maro subridens, Facile, inquit, si im-
pune quæ sentio loqui me iubes, id tibi expediero. Af-
firmat Cæsar iureiurando nullum se eius dictum agre-
laturum, imō fore ut dona non pœnitenda pro respon-
so accipiat. Iam Augustus expectabat quid Vergilius di-
ceret. Cum ille: Quantum ego coniectura consequi pos-
sum, inquit, Pistoris filius es. Obstupescit Augustus, &
quo id pacto fieri potuerit secū cogitat. Ibi Vergilius,

audi, inquit, cur ita coniciā: Cum nuper dixissem nō nulla quæ nō nisi ab eruditissimis intelligi possent. Tu princeps orbis terrarū semel atq; iterum panes p mercede dari iussisti mihi. Quod quidē aut pistoris, aut patre nati pistoris officiū erat. At deinceps, inquit Cæsar, non a pistore, sed rege magnanimo dona feres. Placuit facetus Cæsari iocus, & Maronē post illa plurimi fecit.

Iocus Scipionis Nasicæ.

P. Scipio Nasica cum ædilitatem curulem adolescens peteret, manumq; cuiusdam rustico opere duratā, more candidatorum, tenacius apprehendisset, ioci gratia interrogauit eū num manibus solitus esset ambulare.

Quid risu dignum acciderit duobus de asini possessione contendentibus.

Duo quidā cum in desertis locis asinum quēpiam forte fortuna nacti essent, contendere inter sese cœperūt uter eorū uti suū, domū abduceret. Nam utriq; pariter a fortuna uidebat obiectus. Hac interim de re illis inuicē altercantib; asinus sese subduxit, ac neuter eo potitus ē.

Aniculæ rīsum in hominē prorsus inutilem.

Stratonicus quispiam citharædus Corinthi peregrinabatur. Hunc cum anicula quædam fixis oculis intueret, idq; diu, tandem ille, quid inquit tibi per deos, uis mater, aut quid me sic continenter intueris? Demoror, inquit illa, si mater te decem menses ferre potuit, cum ciuitas angatur, unum dūtaxat diem te portans.

Fabula lepidissima.

Vulcanus claudus cum suspectam haberet uxorem Venerem, quod furtim cum Marte congredere, nec uires suppeterent, quibus adulterum deprehēderet, ad artes atq; ingenii confugit, lectum suū adamātinis, atq; inuisibilibus catenulis circūuinxit, qd' ubi fecisset, foras abire se simulat. Deinde cū in arētissimis essent complexibus Mars & Venus, uinculis illis hoc magis sunt irretiti quo magis se circūagerent, ecce tibi repēte redit Vulcanus, & aduocato Sole, deos omnes adhibet, dep-

LIBER .II.

hensi testes adulteriſ: Sed libet & Homeri ſuper hac fabella carmen adſcribere. Eſt autem huiuſmodi:

ΚΙΧΑΝΕΙ ΤΟΙ ΒΡΑΔΥΣ ΩΚΥΨ

ΩΞΗ ΝΥΜ ΉΦΑΙΣΟΣ ΕΩΜ ΒΡΑΔΥΣ ΕΙΛΕΥ ΑΞΗΑ

ΩΚΝΤΑΤΟΝ ΠΩ ΕΟΝΤΑ ΘΕΩΜ ΟΙ ΟΛΥΜΠΟΥ ΕΧΘΟΙ

ΧΩΛΟΣ ΕΩΜ ΤΕΧΝΗΣΙ, ΤΟ ΚΑΙ ΜΟΙΧΑΡΧΙ ΟΦΕΛΛΑ.]

Quos uerſus ita in noſtrum idioma traduxit Erasmuſ, Nonnunquam aſſequitur tarduſ celeremq; citumq;, Sicuti nunc Vulcanuſ, ut eſt ueſtigia tarduſ, Mauortē cepit, qui pernicioſiſſimuſ unuſ Cuncto rum quicuq; tenent ſupera aſtra deorum. Et quanquam eſt clauduſ pede, rē tamen arte peregit. Proinde etiam debet pēnas deprehenſuſ aulter.

Fabula de Memmio quodā non iniucūda.

Memmiuſ quidam Romanuſ cū ageret Tarracinā, mulierculam quandam deperibat, ſed non citra riualē. Cum hoc igitur cum aliquā rixa incidiſſet, eo iracundiæ prouectuſ eſt Memmiuſ, ut Largi, nam id riuali nomē, brachium mordicuſ arriperet. Ea reſ poſteaquā in popularem abiit iocum, faceti quidam & φιλόγελοι ſenariū hunc in omnibuſ eiꝯ urbiſ parietibuſ quinq; literiſ notarunt, depictiſ tribuſ LLL, & duobuſ MM, uideli cet ut adueniſ percunctandi miniſtrarent occaſionem. Itaq; cum M. Crāſſuſ Tarracinam aliquā ueniſſet, admiratuſ nouum literarū ænigma, ſenem quendā oppidanuſ percunctatuſ eſt, quidnam ſibi uellent eiꝯſmodi literarū. Atq; iſ expoſita fabula, uerſiculum explicuit: Lacerat Lacertum Largi, Mordax Memmiuſ.

Facetum Ciceroniſ dictum in Verrem.

M. Tulliꝯ in Verrem actione. iij. Atq; etiam Aſpendiū cithariſtam, de quo ſæpe audiſtiſ, id quod eſt Græ-

I O C O R V M

is in prouerbio, quē omnia intus canere dicebant, sustulit, & in intimis ædibus suis posuit ut etiā illum ipm artificio suo superasse uideatur.

Responsum non illepidum Davidis episcopi Traiectensis.

David episcopus Traiectensis patre prognatus Philippo Burgundionum ducē, huius qui nuper defunctus est, pauo materno, uir doctus & cordatus, suadentibus quibusdam ut propter ætatem ingrauescentem patere tur adiungi sibi designatū episcopum, ait sese diui Antonij exemplo cōmoneri, quo minus id facere uellet. Nam hunc negligi cōpisse simulatque successisset Rochus recentior diuus.

Locus de uino Theologico.

Parisienses uulgari ioco uinū theologicum uocant, quod sit ualidissimum minimeq; dilutum. Nec infestius per quidam huiusce prouerbij causam rogatus, respondit à iureconsultis occupari, quos uocant Præbendas, Decanatus & Archidiaconatus, theologis nihil reliquū fieri præter curata, quæ uocant sacerdotia. Cæterū qm de pastorib. scriptum est: Peccata populi comeditis, ni mirum ad cibi duri concoctionem, opus esse uino efficacissimo. Atq; hinc esse natum uulgi dictum.

Quidam in locis maritimis, domus suæ partē editiorem nescio quid rerum acturus conscēderat. Eo die magna, turbulentaq; tēpestas erat. Volui hic uastos ad littora fluctus uidebat. Vnde astāti amico: Miror, inquit, tam multos nauem ascendere, maria tentare, cum tam multi quotidie in medijs pereant aquis. Tum alter ille, Qui sit igitur o bone, ut tu sub noctis horas lectū audeas cōscēdere, cū tā mltos quotidie expirare hic uideas?

De Hollando quodam.

Hollandus quispiam Romam uenit, forte uidit aureis ac gēmatīs indutū calceis equitantē pontificē. Accedens aq; conterraneū quendam suum, qui erat in comitatu pontificis, Quid, inquit, hoc portenti est? Non

sic Petrus ibat, non sic equitabat Gregorius. Tum alter ille norans & ipse luxum eius temporis pontifici, Amice, inquit, sic fecerunt huius præcessores multi, sed propter hæc & talia nō amplius dicunt, Surge & ambula.

Fuit in parte Selandiæ meæ Thomas quispiā, nostræ fere memoria, qui inter pastores assidue uersaretur, is autē consuevit interdū cū bestia occurreret ferocior uī tabundus eam fugitare, & totus tremere ad illius aspectum. Ridebatur interim ab ijs qui rem pecuniariā exercebant. Sed noctu ille saltus ingredi profundissimos ausus ex armentis præstantissimū quēq; siue bouē, siue tauz cornibus apprehēsum, restēq; illigatū secum trahēbat, tractum ā sociis curabat deducēdum ad fora ubi eum diuenderent. Perurbanus igitur quidā & nō indotus uir, qui nunc in terra mihi narali habitat, nec Thomas, inquit, Aquinas, & Magnus Albert. theologica sapientia clari uiri, reliquerunt eruditionis suæ plures sectatores, q̄ hic Thomas imitatores reliq; ac discipulos. Tā rari sunt ad q̄s nō penetret simulatio & hypocrisis.

Rixa matris familiās cum ancilla,
ex Erasmi epistola quadam.

Sed heus tu uinum illud rubellum mire placuit nauæ uxori, mulieri mammosę bibosęq; adeo ut sæpe apellata nulli uoluerit impire. Haussit assatim, sed mox ad arma. Ancillam penē occidit magnis cochlearib. Pugna uix poterat dirimi. Mox egressa, maritum aggreditur, & periculum erat ne illum ē nauī in Rhenū præcipitem daret, habes uini tui energiam.

Apud Pontanum in Antonio.

Quidam Suppatius, Capuam ingressus obuium, inquit, habui, qui quod Physicum profiteri me crederet, consuluit quid oculis maxime cōferre ducerem. Rñdi, si causidicum aduocatūq; nunquam uideris. Quid auribus, si nullam domi mulierem habueris.

Ex Platinæ libris.

Cinea orator Pyrrhi regis cuius ā Romana legiōe ad

SCHOLIA

regem suum redeſitis ſerui & familiares cum apud Ari-
ciam urbem nunc funditus dirutam uino immoderati
uſ hausto ut ſolēt ebrii, capitis dolorem & nauſeam ab-
aeris grauitate cauſarentur. Quin, inquit ille, uini hoc
efficit auſteri inhumariq; malignitas, unde iter agens
inſpectas altiffimis in ulmis (quod etiā nunc fert regio-
nis natura) uites illis oſtendit: matremq; dixit uinorū: a
quibus tantum acceperant incommodū in tam alta cru-
ce merito pendere.

Apologus ex Eraſmi libris, qui uulgo
fertur non inſeſtiuus.

Sacerdos quiſpiam ruſticanae plebis ruſticior paſtor:
cum primū eſſet baptizaturus infantē: ac in libro unde
ſolēnia uerba pronūtiabat, minio aſcriptū offenderet,
Salta per ter: quib. uerbis librarius admonebat, tres re-
tro paginas eſſe reuoluendas: mox iuſſit ut edituus ad-
duceret haſtile, quo crux impoſita circūfertur, eo acce-
pto, bene ſit, inquit, antehac nunq; idem exptus ſum:
ſed ita res poſtulat, & haſtili innixus, apſidem ſaxeam
ter tranſiliit, atq; ita recepto codice reliqua peregit.

Alius iocus. Cum amici familiaresq; diuorti-
um grauiter improbātes, Aemilio dicerent, nōne hac
moſteſta: nōne formoſa: nōne fecunda: porrexit ille
pedem, & calceum oſtendens, Nōne pulcher hic calceus:
nōne nouus? Sed nec quiſquā ueſtrū nouit qua ex par-
te in eo contorquetur pes. De eodem Hieronymus.

Legimus quendā apud Romanos nobilē cum amicū
arguerent, quare uxorem formoſam & caſtam & diui-
tem repudiaſſet, Protendiſſe pedem & dixiſſe eis: Et hic
ſorularis quē cernitis, uidetur uobis nouus & elegans,
Sed nemo ſcit prater me, ubi me premar.

Scholia Adriani Barlandi in

ſecundū lib. iocoꝝ uetereꝝ & recentiu.

In ca. Claudius Caſar.

Eſſatum emittendi.) Plinio autore neſas erat crepi

tum uentris in conuiuio emittere. Vetabantur, inquit ille, per mensas munditiarum causa desolare.

Cum periclitatum.) Id est periculum adiisse.

Ex cōtinentia.) Dum pudibundus cōtinere uult crepitū, quā continentia tota medicorū schola noxiā esse iudicat. Huic iocus ille poetæ epigramatarij, Pedere te mallet. namque hoc nec inutile dicit

Symmachus, & risum res mouet ista simul. Hæc de Claudij edicto apud Suetoniū sunt in eius uita.

In ca. Dionysium adierat.

Lysander.) Hunc Lysandrum Lacedæmoniorum ducem inuictissimum nonnulli rerum gestarum, & animi magnitudine comparant Syllæ Romano.

In ca. Lacon quispiam.

Lampen Aeginitam.) Ex Plutar. est. Erasmus in chiliadibus sic habet, Cum quispiā Lampen Aeginitam efferreret tanquā longe ditissimū, propterea quod multa possideret nauigia, Lacon quidā: Nihil, inquit, moror felicitatē de funiculis pendentem. nimis innuēs nauiticas opes incertas eē, & fortunæ ludibriis obnoxias.

In ca. Cæ. Claudius conuiuæ &c.

Scyphū aureū surripuisse.) Hic cōiua quibusdā Quinius, aliis T. Liuius appellatus est. Vnde Plutar. Cū Quinius inquit apud Claudij Cæsare cœnaret, argenteū poculū clam sustulit: quod Cæsar cum audisset, rursus postridie ad cœnā inuitauit, qui cū uenisset, iussit ministris, ut nullū illi argenteū poculum, sed fictilia omnia apponerent. De eodē apud Cor. Ta. sic legere est, T. Iunius Seruilius ioco resperfus est tanquā scyphum aureum in conuiuio Claudij furatus, & Claudius postero die soli omniū Iunio fictilibus ministrari iussit: Est & hæc historia de poculo subrepto apud Suetonium in uita Claudij.

In ca. M. Cato.

Est apud Gell. li. noctium Atticarum. ii. cap. 18.

Fures publici in auro.) Vt Iuuenalis dixit: Indulget coruis, uexat censura columbas.

S C H O L I A

In ca. cuiuspiam comedonis.

Amphiaraum terra.) Amphiaraus uates & augur fuit, qui cum rex Adrastus Thebanis bellum illaturus secum eum uellet abducere, metuens se illinc non rediturum, latuit. Tâdem ab uxore proditus ire cogit, & qui Thebas applicuit hiaru terræ absorptus.

In ca. Minor Scipio.

Equum ei ademit.) In lege de censoribus ita scriptum inuenio, Censores populi mores regunt. Erat censura omnium magistratum princeps. Senatu immeritos remouebat in quolibet ordine Ro. ciues meritis digna pœna afficiebat Censor.

In ca. Maximinus imperator.

Pedum octo & semis.) Octonis pedibus atque uno digito maior fuit, pro miraculo narranti historiographi, quod sæpe uno die uini amphoram biberit. Non mirum hoc, nisi tum amphora multo quam hodie est maior fuerit atque capacior.

Inter Aquileiam & Ariciam.) Aquileia latina olim Colonia, à Gorthis euersa. Ariciæ Flaccus meminit in Satyra, qua iter suum ab urbe Roma Brundisium usque describit. Distat hoc oppidum ab urbe decem millibus passuum. De uetustate Aquileiæ sex libros habemus M. Antonij Sabellici, qui recentior quidem historiæ scriptor multis non modo equandus, uerum etiam præserendus ueteribus est.

In ca. Cum Demades.

Cum Demades.) Hic orator Atheniensis fuit, ingētes opes per luxum ac libidinem perdidisse traditur.

In ca. improbus quidam.

Demarathum.) Demarathi duo fuerunt, Vnus Corinthius, alter Lacedæmonius cum apud Xerxem exularet, amicior patriæ post fugam quam regi post beneficium, ne bello inopinato opprimerentur, omnia in tabellis ligneis magistratibus perscribit. Astutum huius in occultandis literis consilium si quis cupiat cognoscere

fcere

In
pe ini
triosa
qui cu
induc
pactæ

De
Te
teris
renun
talia d

Cū
Laced
la pro
interf
ruit te

Por
tura q

Syri
cit. Ab
nostr
uariis
mia &
Chald
Sacr
nas de
Gryph

Lab
in, 6, c

I O C O R V M .

scere institutum legito, li. 2.

In ca. Cleomenes.

In. 1. officii. ita narrat hoc Cicero, Existunt etiam sæpe iniuriæ calumnia quadam, & nimis callida, sed malitiosa iuris interpretatione. Sequitur paulo post: Vt ille qui cum centū triginta dierum essent cum hoste pactæ induciæ, noctu populabatur agros quod dierum essent pactæ, non noctium induciæ.

In ca. Atheniensium legatus.

Demochares.) Orator nepos Demosthenis.

Te inquit suspende.) Indignantibus ob id rñsum cæteris Philippus dimisit incolumem, uos, inquit, socij renuntiate Atheniensibus quos censeant superiores, q̃ talia dicant, an qui audiunt patienter.

In ca. Medicus quidam.

Cū Pausaniæ diceret.) Tres fuerunt Pausaniæ, Vnus Lacedæmoniorum dux, qui multa magno successu bella pro suis gessit. Alter Pausanias Philippi Macedonis interfector. Tertius fuit grammaticus Cæsariensis, floruit temporibus Adriani imperatoris.

In ca. Maxillus rhetor.

Portius Latro.) Grauis hic orator fuit memoria, natura quidem felici, sed plurimū adiuta etiam arte.

In ca. Alexander Syriæ rex.

Syriæ.) Mela Pompo. Syriam late littora tenere dicit. Ab Arabia enim Petræa totus tractus litoris maris nostri adusq; sinum Issicum, Syriæ est, quam regionem uariis uideo nuncupatam nominib. Nam & Mesopotamia & Damascene, & Adiabene, & Babylonia quæ & Chaldæa, & Iudæa dicitur.

Sacrilegiū circūscribens.) Cuius sacrilegiū postea pœnas dedit. Nam à suis desertus, à latronibus captus, ad Gryphum deniq; hostem suum perductus interficitur.

In ca. Cum Labieni.

Labieni.) Hic Labienus historicus fuit, de quo Seneca in 6. controuersiarum, ingenioq; ista supplicia, inquit,

I O C O R V M

ut libri comburant post Ciceronem cœpere, quo tempore Ti. Labieni scripta ex senatusconsulto combusta sunt, quam contumeliam ipse Labienus non tulit, nec superstes suo ingenio esse uoluit, q in monumento maiorum suorum ferri se iussit, atq; illis includi, ueritus scilicet ne ignis qui nomini suo & libro subiectus erat, cor pori negaretur.

In ca. Cum aliquando Demosthenes.

Cum aliquando.) Hæc iisdem uerbis ponere uisum est quibus narrat Erasmus in chiliadibus.

Athenis Megaram.) Cui non est notū ubi olim Athenæ fuerint: Megaris in Attica regione. Ponitur & alce ra eiusdem nominis ciuitas in Sicilia.

In ca. Imperator Adrianus.

Sumptum est & hoc ex chiliadibus Erasmi, cum nuper doctissimos illos & nunquam interituros commentarios perlegerem. Huius Adriani plurima extare ioca dicit Aelius Spartanus, e quibus unum narratur. Nam fuit etiam dicaculus, uerba sunt hæc, Vnde illud quoq; innoruit, quod cum cuidam canescenti quiddam negasset, eidem iterum petenti, sed infecto capite respondit, iam hoc patri tuo negaui.

In ca. Aequè ridiculum est.

Hæc sunt apud Aelium Lapidium historicum, Exor sus est ille ab Heliogabalo.

In primum dialogum Pontani.

Charon enim ut uideo.) Hic animas uita defunctorum per Strygem uehit & Acherontis aquas. Vnde Maro noster,

Hinc uia tartarei quæ fert Acherontis ad undas
Turbidus hic cœno, uastaq; uoragine gurges
Aestuât, atq; omnem Cocyti eructat arenam.

Postea ipsum nautam describens,
Portitor, inquit, has horrêdus aquas, & flumina seruas
Terribili squallore Charon, cui plurima mento
Canicies inculta iacet, & quæ sequuntur,

S C H O L I A .

In ca. de Nasica.

Hic Scipio Romanorum optimus est iudicatus. Aedilitatem curulem.) Magistratum hunc gerētis officium erat curare ut aquæ ductus, cloacæ, publica ædificia munda & integra essent. Num manibus solitus esset ambulare.) Hoc dictum à circumstantibus exceptum ad populum manauit, causamq; repulsæ Scipioni attulit. Ad Valerium lib. 7. de repulsis.

In ca. Memmius quidam.

Apud Cice. li. 2. de oratore. L. Cæsaris hæc sunt: Duo enim sunt genera facetiarum, quorum alterum re tractatur, alterum dicto. Re, si quando id tanq̃ aliqua fabella narrat, ut olim tu Crasse in Memmium comedissem Lacertum Largij, cum esset cum eo Terracinæ de anicula rixatus, falsa tota, attamen à teipso ficta narratio, addidisti clausulam, tota Terracina, tum omnibus in parietibus inscriptas fuisse literas, tria LLL. duo MM. cum quæres id quid esset, senem tibi quandam oppidanum dixisse, Lacerat Lacertum Largij Mordax Memmius.

Cum ageret Terracinæ.) Terracina Italiæ ciuitas aliq̃n Anxur dicta, editum occupat collem. Horatius in quadam Satyra, Impositum faxis late candentibus Anxur.

In caput. M. Tullius.

Illum ipsum artificio suo superasse uidetur.) Quo dicto facetissime taxauit Verris rapacitatem, qui intus cantem in intimis adibus collocarit, hoc est, plus quam intus cecinerit.

DIALOGVS PONTANI CONTI nens grammaticorum rixam.

Mercurius, Pedanus, & Thean⁹ & Menicell⁹ grāmatici

Phaselus ille nimis grauis est uestoribus, remoue uix agi potest, hoc est quod mortales usurpant, qui nimis properet, sero eum peruenire. Sed quænam hæc est umbra, quæ tam sola uolitat? Heus tu, cuius istud est simulacrum? PE. Pedani grāmatici. MER.

DIALOGVS

Quid tibi uis tam solus? PE. Teipsum quærebam Maia genite. MER. Quanam gratia? PE. Oratum uenio quædā meo nomine ut discipulis referas, quod te uehementer confido facturum, cum literarū autor atq; excultor fueris. MER. Facile hoc fuerit. Quāobrem explica quid est quod referā uelis. PE. Vergilium nuper à me conuentū dicitō, quærentiq; ex eo mihi quot uini cados decedenti ē Sicilia Aeneq; Acestes dedisset, errasse se rūdissē, neq; em cados fuisse, sed amphoras. Ea enim tempestate cadorum usum in Sicilia nullum fuisse, partitum autē amphoras septē in singulas triremes, accessisseq; aceti sextarioium, idq; se compertum habere ex Oenoso Aeneæ uinario, ex Hipparcho autē mathematico intellexisse Acestem uixisse annos centū uigintiquatuor, menses undecim, dies undetriginta, horas treis, momenta duo, ac semiatomū. MER. Idem ego memini me ex Aceste audire. PE. Errasse item se, quod Caietam Aeneæ nutricem dixisset, quæ fuisset tubicinis Miseni mater, nec dedisse illā loco nomē, quod ibi fuisset sepulta, sed quod cum terram descendisset legendorū holerū gratia, fuisset illic à Syluano uim passa. Anchisæ quoq; nutricem fuisse à Palamede raptam, cum is agrum Troianum popularetur, excedereq; tum illam annos centū & uiginti, fuisseq; ei nomē Pfi. Quæ quod notā haberet quandā in fronte, hinc Palamedē literā † & formasse & nominasse. MER. Magna sunt hæc literator, cognituq; dignissima. PE. Maiora ac multo digniora audies. MER. Solis uidelicet literatoribus tantū sciendū studiū est post mortē ē PE. His nimirum solis. Equidē & illud percunctari uolui, dextrone an sinistro priore pede ē naui descēdens Aeneas terram Italiā attigisset, ad qd̄ poeta ipse rūdit, satis se cōperrū habere neutro priore pede terram attigisse, sed sublatū humeris à remige cui nomen esset Naucis, atq; in littore expositum, iunctis simul pedibus in harenas insiliisse, idq; ex ipso remige habere se cognitū. MER.

PONTANI.

O diligentiam singularē. PE. Illud quoq; Atlantiade, quod cū gratia fiat tua, uel cū primis auditores meos, qui sunt in Campania doctos facito, Horatiū fuisse abstemium, quod ex eo sum sciscitatus. Vinum aut̃ tantopere ab illo laudatū in præconis patris honorē, qui cū uoce non posset, potando certe uino oēs sui temporis præcones superasset. Vnum uero me, ne ex ipso quidem Casare scire potuisset cum Galliam describeret in treis ne an tres partes diuisam scriptā reliquisset. MER. Demiror cum tam ipse accuratus atq; hūanus fuerit. PE. Iram id effecisse arbitror, in quam ob accusationē exarserat Theani literatoris, qui cum reprehēdere esset ausus, quod caros non currus dixerit. At a Tibullo Albio comiter fuisse exceptum, cumq; Pedanum me uocari dicere gaudio eū exiliisse, arbitratū pedo, in cuius agros habuisset oriundum esse, atq; huius rei gratia docuisse me nomen senex, apud uetustissimos Latinos cōis fuisse generis, propterea q; dixisse se cum de anicula loqueret, merito tot mala ferre senē. MER. O rem nobili dignā grāmatico. PE. Lucretiū quoq; nimis mihi familiariter deblanditū, qd̃ diceret grāmaticos debere a se amari propter morbi similitudinē, omneis em̃ dementia quadam agi, propterea docuisse me nomen illud potis, apud maiores suos etiam neutri generis uim habuisse, quoz̃ exēplo dixisset, Nec potis est cerni, quod Crasum lumine fertur. At luuenalem nimis me grauiter obiurgasse, quod dicerem oleagina uirga pueros a me uerberari solitos, oportuisse enim ferula illos percuti. Quocirca Arcas deus monitos facias uerbis meis grāmaticos omneis, ferula ut utantur. MER. Faciā libēter, o Arcadice magister: sed quis est qui tā te irridet a tergo? illum respice. TH. Ego sum Theanus grāmaticista. PE. Errasti, grāmaticū te non grāmaticistā debuisti dicere. Addisce igitur. TH. Peccasti, addisce em̃ nondum quisq; dixit, itaq; discere, nō addisce dixisse oportuit. PE. Rursum peccasti, dicere em̃ non dixisse oportebat dici.

DIALOGVS

TH. Et tu rursum peccasti, nā non oportebat, sed oportuit dicendū erat. PE. Prisciano caput fregisti, neq; cū erat, sed fuit dicere debueras. TH. Prisciano pedes fregisti, debuisti em̄ non debueras. PE. Imō debueras, nō debuisti. TH. Imō debuisti, nō debueras. PE. Imō hoc. TH. Imō illud. PE. Imō ego. TH. Imō tu. PE. Imō bene. TH. Imō male. PE. Hei mihi. TH. Hei tibi. MER. Reuerētius grāmatici, uerbis em̄ non manibus contendendū uobis est, deo præsertim arbitro. Quāobrem bonis & honestis posthac uerbis de literatura contēdite. Sed bene habet, Tertius ut uideo adest siue iudex, siue litigator. MEN. Ego diutius grāmaticunculi ineptiolas ferre ueras nō uoco. TH. At ego insolentiā tuā laturus hodie nullo sum modo. Quamobrem, qui tantum tibi tribuas Menicelle, dicas uelim cur lapidem hunc, petrā uero hanc dicimus. Men. Videlicet quod lapis agendi uim habeat, lādīt enim pedem. At petra, quod pede teratur, ad patiendi genus transit. Mer. Nihil est grammatico insulsius, uide quā hī desipiant. Cum petra græca sit dictio, lapis uero fuerit à labādo dictus tertia immutata litera, quod labent ex eo ambulantiū uestigia. The. Qui de lapide, petrāq; hoc sentias, de manu qd mihi respōdes? Men. An non manus faciendo operi occupata aliquid semper patitur? TH. At nūc agit cū te uerbero. Hem tibi. Men. Heu me miserū. TH. Quid te miserum? rōnē adferas oportet, cur manus cū in pugnū coit, cū uerberat, dici hīc nō debuerit? Men. Nihil mihi te cū erit amplius. Quāobrem oratū te Mercuri uolo, ut cū primū Neapolim in opicos perueneris, in eo cōuentu qui otiosus fieri diebus ad Arcū solet, Iouianū Pontanū cōuenias, uerbisq; cōmonefacias meis, posthac ut sit cauior, atq; ut curso à uerbo qd est curro deducat, nō cursito. Panhormitā quoq; Antonii acriter increpitato, qd epistolariā diminutiōe protulerit. Mer. At ego Menicelle pro Antonio hoc tibi rñdeo, Italicā linguā nō modo nouas diminutiones fecisse, uer; etiam augē-

tium uocū formas quasdā inuenisse detractiōis, ac igno-
minia gratia. Quocirca Antonij nomine te tantū grā-
maticonē ualere iubeo. Tu uero Pedane, an qd habes
præter cætera eruditiōe dignū tua? PE. Vnū hoc, Boetij
um nō à Boetia in qua ipse natus non fuerit, dictum,
sed agnomentū hoc illi fuisse à uescenda boum carne,
quod ipse me Boetij cocus docuit. Mer. Per Iouē mira
agnominatio: tu quid ad hæc Theane? TH. Eijciendos
hæreditate Pedani liberos, eius bona publice uenden-
da, redibendamq; auditoribus, quā Pedanus ab illis ac-
ceperit pecuniam. Mer. Atqui ego tuis uel maxime libe-
ris cauendum præiudicium hoc censeo.

Scholia Barlandi in dialogū Pontani.

Phaselus ille.) Velox nauigiū atq; oblongum. Ma-
ia genite.) Mercurius Iouis filius ex Maia Athlantis fi-
lia. Virg. i. lib. ænei. Maia genitum demisit ab alto.

Virgiliū nuper.) Politianus in miscellaneis contēdit
Virgilius per e scribendū esse, sed reclamāt huic sentē-
tiæ magni nominis auctores. Cados.) Vasa quibus ui-
na condimus, duas continēt urnas. Aeneæ Acestes.)
Locus est apud Virg. in i. ænei. Vina bonus quæ deinde
cadis onerarat Acestes littore Trinacrio, dederatq; ab-
euntibus. Ex Aeneæ uinario.) Vinario dixit pro uti-
ni uenditore. Momenta duo ac semiatomo.) Ridicu-
le hoc addit de momentis ac semiatomo. Caietam
Aeneæ nutrit. dix.) Hoc dixit initio. 7. ænei. his uersib.
Tu quoq; littoribus nostris Aeneia nutrit,
Aeternam moriens famam Caieta dedisti.

In teram descendisset.) Quidā scribunt tera per uni-
cum r, ut uideri possit à tero deductum nomē, quod pe-
dibus teratur. Palamede.) Hic cū cæteris uenit Græ-
cia populis ad Troiam euertendam, oppressus tandem
Vlysse accusatore, qua de re Virgilius primo Aeneid.
Quem falsa sub proditiōe Pelasgi Insontem infando
indicio, quia bella uetabat, Demisere neci.

SCHOLIA

(Literatoribus.) Non literatis, sed literatoribus dixit, hoc est sciolis, qui se pro doctis ostentant, cum nihil sint minus.

(Terram Italianam.) Aulo Gellio est usitatissimus hic sermo. Habet ille: Qui ortus terra Hispania foret. Cūq; Hannibal terram Italianam laceraret, Philippus Amintæ filius terræ Macedoniæ rex. Eos dixisse hominem cū inde irent in terra Italia fuisse.

(Italiam attigisset.) De appulsu Aeneæ in Italiā Vergilius initio libri septimi, Terreque aduertere proras imperat, & lætus fluuiō succedit opaco.

(Atlantiade.) Nam erat Atlantis nepos ex filia.

(Campania.) Regio est amœnissima totius Italiæ, sic à campis nominata uidentibus.

(Præconis parris.) Horatius natus est patre libertino & præcone.

(Scriptum reliquisset.) Commentarios rerum à se gestarum ita exorditur Cæsar: Gallia est omnis diuisa in partes tres, quarum unam incolunt Belgæ, aliam Aquitani, tertiam qui ipsorum lingua Celtae, nostra Galli appellantur.

(Carros.) Legi apud Cæsarem, at quærenti mihi locus, ut sit, non obtulit sese.

(A Tibullo Albio.) Hic eques Roma. fuit, & scriptor Elegiarum, extinctus uiuenti adhuc ætate. Cuius tam immaturæ obitum deslet Ouidius Elegia quæ hoc initio legitur: Memnona si mater, mater plorauit Achillem, Et tangunt magnas tristitia fata deas.

(Merito tot mala ferre senē.) Sic est apud Tibullū de anicula, Hanc animo gaudente uident, iuuenūq; cateruæ. Commemorat merito tot mala ferre senem.

(Arcadice magister.) Respexit ad illud qd Pedanus dixerat: Arcas deus, Arcadice hic perinde significat, ac si diceret asine. Grandes enim asinos gignit Arcadia. Peccasti Addisce.) Ridicula est Grammaticorū rixa. Prisciano ca. fregisti.) Ita loquimur quoties quispiā

IN DIALOGVM PONTANI.

aliter dicit, quàm præcipiunt grammatici.

Grammaticunculi.) Aptissimū loco diminutivum.

At nunc agit cum te uerbero.) Facetissime.

Opicos.) Opici Campaniæ populi à lingue colluione sic nominati, in his numerantur & Neapolitani.

Ociosis fieri diebus.) Dies ociosos dixit, quibus nihil fiat operis.

Tantum grammaticonem.) Ironice.

Redhibēdam.) Redhibeo uerbum iureconsultorū. Est facere ut habeat uenditor, quod habuerat. Et redhibitio est ipse restitutionis actus.

Redhibendamq; auditoribus.) Si ulli præceptores redhibere debeāt pecuniam à discipulis acceptam, certe ij debent, qui dialecticen, reliquarum ducem & stabiltricem artium, Medicinam, Leges, Theologiam, cæterasq; disciplinas, hodie sic renascentibus literarum studiis, tam barbare, ac illatine tradunt, ut eos non au diuisse præstiterit. Pecunia & ab his redhibenda magi stris, qui nihil docentes cognitu dignum, pueros assidue ferulis, uirgis, lorisq; conficiunt. In tales opinor incidisse tyranni manus puerum illum, de cuius literarium in ludum quotidie tantis hypocrisi, noster Pontanus rem maxime ridiculam scribit, quam hic subiiciam, ut in his commentarijs grata, iucunda sint ac lepida omnia, Sic habet ille: Adolescentibus nobis puer haud malæ indolis à patre missus est literarium in ludum. Is quo patri appareret literis deditior, sensimq; patrem diuerteret ab incepto, dum ueretur, ne uehementiorem ob operam in ægritudinem filius ipse incideret, è fabæ polline tenuissimum in modum contritæ, cœpit mane sibi uultum afflatim inspergere, magna arte adhibita. Quod dum aliquot à filio continuatur diebus, animaduertit pater os eius subflauescere, at que illi metuens, an bene se, an satis ualide, haberet sciscitatur: respondet ille, & bene, & ualide: ac tum uehementius multo quàm ante literis incumbit, multū

noctu uigilat, matutinus è lecto surgit, totumq; sese ad
libros conuertit, ac nihilominus singulis diebus pluscu-
lum è polline in faciem insufflat, atque non ita mul-
to post, languere se simulat. Quo cognito pater uertit
illum ex eo ad grammaticum proficisci, malle enim fi-
lium sibi illiterarum uiuere, quàm ob causam litera-
rum in tenera cum ætate amittere.

LIBER III

LIBER III

IOCI EX OPERE EPIGRAM

matum Martialis. Ad Fide-
tium.

Nostris uersibus esse te Poetam.
Fidentine putas, cupisq; credi.
Sic dentata sibi uidetur Aegle
Emptis ossibus indicoq; cornu:
Sic quæ nigrior est cadente moro.

Cerussata sibi placet Lycoris,
Hac etiam ratione qua Poeta es
Caluus cum fueris, eris comatus.

Ad Flaccum.

Litigat & podagra, Diodorus Flacce laborat,
Sed nil patrono porrigit, hæc chiragra est.

Ad Aeliam.

Si memini fuerant tibi quatuor Aelia dentes
Expuit una duos tussis, & una duos.

Iam secura potes toris tussire diebus,
Nil istic quod agat tertia tussis habet.

De Acerra.

Hesterno fortiter mero qui credit Acerram,
Fallitur, in lucem semper Acerra bibit.

Ad Bassam.

Venris onus misero, nō te pudet, excipis auro,
Bassa bibis uitro, carius ergo cacas.

LIBER .III.

Ad Fidentinum.

Quem recitas meus est o Fidentine libellus,
Sed male cum recitas, incipit esse tuus.

Ad Olum.

Cana est barba tibi, nigra coma, tingere barbam
Non potes, hæc causa est, sed potes Ole comam.
In Gargilianum.

Munera quod senibus, uiduisq; ingentia mittis,
Vis te munificum Gargiliane uocem?
Sordidius nihil est, nihil est te spurcius uno,
Qui potes insidias dona uocare tuas.
Sic auidus fallax indulget piscibus hamus,
Callida sic stultas decipit esca feras,
Quid sit largiri, quid sit donare docebo
Si nescis, dona Gargiliane mihi.
Ad Fidentinum.

Fama refert nostros te Fidentine libellos,
Non aliter populo quam recitare tuos,
Si mea uis dici, gratis tibi carmina mittam:
Si dici tua uis, hæc eme ne mea sint.
De Philani.

Oculo Philani semper altero plorat,
Quo fiat istud quæritis modo? lusca est.
Ad Velocem.

Scribere me quereris Velox epigrammata longa,
Ipse nihil scribis, tu breuiora facis.
Ad Sextum.

Sexte nihil debes, nil debes Sexte, faremur,
Debet enim si quis soluere Sexte potest.
In Selium.

Quod fronte Selium nubila uides Ruffe,
Quod ambulator porticum terit serus,
Lugubre quiddam quod tacet piger uultus,
Quod pene terram tangit indecens nasus,
Et dextra pectus pulsat, & comam uellit,

IOCURVM

Non ille amici fata luget aut fratris,
Vterq; natus uiuit, & precor uiuat.
Salua est & uxor, sarcinæq; seruicq;
Nihil colonus uillicusq; decoxit,
Mæroris igitur causa quæ est? domi cœnat.

In Posthumum.

Esse quid hoc dicam qd olent tua basia myrrham,
Quodq; tibi est semper non alienus odor?
Hoc mihi suspectum est, qd oles bene Posthume semp,
Posthume non bene olet, qui bene semper olet.

In Posthumum.

Basia das alijs, alijs das Posthume dextram,
Dicis utrum mauis elige, malo manum,
In Nasicam.

Inuitas tunc me cum scis Nastica uocatum,
Excusatum habeas me rogo, cœno domi.

In Ruffum.

Esse negas coctum leporem, poscisq; flagella,
Mauis Ruffe cocum scindere quàm leporem.

In Ponticum.

Nos bibimus uitro, tu myrrha Pontice, quare?
Prodat perspicuus ne duo uina calix.

Ad Gelliam.

Si quando leporem mittis mihi Gellia dicis,
Formosus septem Marce diebus eris.
Si non derides, si uerum lux mea narras,
Edisti nunquam Gellia tu leporem.

De Paulo.

Carmina Paulus emit, recitat sua carmina Paulus,
Nam quod emas, possis dicere iure tuum.

De Thaide & Lecania.

Thais habet nigros, niueos Lecania dentes,
Quæ ratio est? emptos hæc habet, illa suos.

De Philone.

Nunq se cœnasse domi Philo iurat, & hoc est
Non cœnat quoties nemo uocauit eum.

LIBER .III.

In Nestorem.

Auriculam Mario grauiſ miraris olere,
Tu facis hoc, garris Nestor in auriculam.

In Lentinum.

Mētiris iuuenem tinctis Lentine capillis,
Tam subito coruus, qui modo cygnus eras:
Non omnes fallis, ſcit te Proſerpina canum.
Perſonam capiti detrahet illa tuo.

In inuitatorem.

Veſtana mihi miſces, tibi Maſſica potas.
Olfacere hæc malo pocula q̃ bibere.

De Fabulla.

Iurat capillos eſſe quos emit ſuos
Fabulla, nunquid Paule peierat?

Ad Gaurum.

Munera quæ tibi dat locupleti Gaure ſeniſq;
Si ſapis & ſentis, hic tibi ait morere.

In peſſimos coniuges.

Cum ſitis ſimiles, paresq; uita
Vxor peſſima, peſſimus maritus
Miror non bene conuenire uobis.

In Gelium.

Gelius ædificat ſemper, modo limina ponit,
Nunc foribus claues aptat, emitq; ſeras.
Nunc has nūc illas mutat, reſicitq; fenestras,
Dum tamē ædificet quidlibet ille facit,
Oranti nummos ut dicere poſſit amico,
Vnum illud uerbum Gelius, ædifico.

In Maronem.

Nil mihi das uiuus, dicis poſt fata daturum,
Si non es ſtultus, ſcis Maro, quid cupiam.

In Zoilum.

Mentitur qui te uitioſum Zoile dixit,
Non uitioſus homo es Zoile, ſed uirium.

In Poſthumum.

Omnia promittis cum tota nocte bibiſti,

IOCORVM

Mane nihil præstas, Posthume mane bibe.

Ad Celerem.

Vt recitem tibi nostra rogas epigrammata, nolo,
Non audire Celer, sed recitare cupis.

In Leliam.

Dentib⁹ atq; comis, nec te pudet uteris emptis,
Quid facies oculo Lelia: non emitur.

In Thelesinum.

Cum rogo te nummos sine pignore, non habeo ing^s,

Idem si pro me sponder agellus, habes.

Quod mihi non credis ueteri Thelesine sodali,

Credis colliculis arboribusq; meis,

Ecce reum Carus te detulit, adfit agellus,

Exilij comitem quæris, agellus eat.

In Cinnam.

Verficulos in me narratur scribere Cinna,

Non scribit, cuius carmina nemo legit.

Festiuū Martialis epigrāma in Galli uxore.

Gentibus in Libycis uxor tua Galle male audit

Immodicæ fœdo crimine auaritiæ.

Sed mera narrantur inendacia, non solet illa

Accipe omnino. Quid solet ergo dare,

Eiusdem in Crispū comedonem.

Quadrantem Crispum tabulis Faustine supremis

Non dedit uxori, cui dedit ergo sibi.

Eiusdē in malū medicum Hermocratem.

Lotus nobiscum est, hilaris cœnauit, & idem

Inuentus mane est mortuus Andragoras.

Tam subitæ mortis causam Faustine requiris,

In somnis medicum uiderat Hermocratem.

Eiusdem in Candidum.

Prædia solus habes, & solus Candide nummos,

Aurea solus habes, myrrhina solus habes.

Massica solus habes, & opimi Cecuba solus,

Et cor solus habes, solus & ingenium.

Omnia solus habes, hoc me puto uelle negare,

LIBER .III.

Vxorem sed habes Candide cum populo.

Eiusdem.

Vxorem quare locupletem ducere nolim

Quæritis: uxori nubere nolo meæ.

Inferior matrona suo sit Prisce marito,

Sic etenim fiunt fœmina uirq; pares.

In Priscum.

Cum te non nossem, domitnum regemq; uocabam,

Cum bene te noui iam mihi Priscus eris.

In Causidicum.

Carpere causidicus fertur mea carmina, qui sit

Nescio, si sciero, uæ tibi causidice.

In fictos amicos.

Hunc quæ cœna tibi, quem mensa parauit amicum,

Esse puras fidæ pectus amicitiae?

Aprum amat, & mullos, & sumen, & ostrea, non te,

Tam bene si cœnem, noster amicus eris.

In Fabullam.

Omnes aut uetulas habes amicas,

Aut turpes, uetulusq; fœdiores.

Has ducis comites, trahisq; tecum

Per conuiuia, porticus, theatra,

Sic formosa Fabulla, sic puella es.

Ad Macrum.

Dum donas Macer annulos puellis

Desisti Macer annulos habere.

Ad Pontilianum.

Cur nō mitto meos tibi Pontiliane libellos?

Ne mihi tu mittas Pontiliane tuos,

Ad Aulum de Lusco.

Potor nobilis Aule lumine uno

Luscus Phryx erat, alteroq; lippus:

Huic dicit medicus, bibas caueto

Vinum, si biberis nihil uidebis.

Ridens Phryx, oculo ualebis inquit.

Miseri sibi protinus deinceps;

I O C O R V M

Sed crebros iubet, exitum requiris,
Vinum Phryx, oculus bibit uenenum.

In Marcum.

Quod non sit Pylades hoc tempore, non sit Orestes
Miraris? Pylades Marce bibebat idem.

Nec melior panis, turdisue dabatur Oresti,
Sed par, atq; eadem cœna duobus erat.

Tu Lucrina uoras, me pascit aquosa Peloris,
Non minus ingenua est, & mihi Marce gula.

Te Cadmea Tyros, me pinguis Gallia uestit,
Vis te purpureum Marce sagatus amem?

Vt præstem Pyladem, aliquis mihi præstet Orestem,
Hoc non fit uerbis, Marce ut ameris ama.

Ad Cinnam.

Profecit potò Mithridates sæpe ueneno,
Toxica ne possent sæua nocere sibi.

Tu quoq; cauisti cernendo tam male semper,
Ne posses unquam Cinna perire fame.

Ad Stellam.

Quod non argentum, quod non tibi misimus aurum,
Hoc facimus causa Stella diserte tua.

Quisquis magna dedit, uoluit sibi magna remitti,
Fistilibus nostris exoneratus eris.

In Gelliam.

Dum proauos atauosq; refers, & nomina magna,
Dum tibi noster eques sordida conditio est,

Dum te posse negas nisi lato Gellia clauo
Nubere, nupisti Gellia cistifero.

Ad Paulinum.

Minxisti corrente semel Pauline carina,
Meiere uis iterum: iam Palinurus eris.

De Afra uetula.

Mammas atq; tathas habet Afra, sed ipsa tatharum
Dici & mammarum maxima mamma potest.

Ad Mathonem.

Hospes eras nostri semper Matho Tiburtini,

LIBER .III.

Hoc emis, imposui, rus tibi uendo tuum.

Ad Neuolam caufidicum.

Cum clamant omnes, loqueris tu Neuole semper,

Et te patronum, caufidicumq; putas.

Hac ratione potest nemo non esse disertus,

Ecce tacent omnes, Neuole dic aliquid.

De Lino.

Dimidium donare Lino quàm credere totum,

Qui mauult, mauult perdere dimidium.

Ad Fabullum.

Ignotos mihi cum uoces trecentos

Quare non ueniam uocatus à te

Miraris, queresq; litigasq;

Solus cœno Fabulle non libenter.

In Lentinum.

Quare tam multis à te Lentine diebus

Non abeat febris, quæris & usq; gemis.

Gestatur tecum sella, pariterq; lauatur,

Cœnat boletos, ostrea, sumen, aprum.

Ebria sentino fit sæpe, & sæpe falerno,

Nec nisi post niueam Cecuba potat aquam.

Circumfusa rosis, & nigra recumbit amomo,

Dormit & in pluma, purpureoq; thoro.

Cum sic tam pulchre, tam belle uiuat apud te,

Ad Damnâ porius uis tua febris eat.

In Posthumum.

Basia dimidio quod das mihi Posthume labro

Laudo, licet demas his quoq; dimidium.

Vis dare maius adhuc & inenarrabile munus,

Hoc tibi habe rotum Posthume dimidium.

In Clasicum.

Inuitum cœnare foris te Classe dicis,

Si non mentiris Classe, dispeream.

Ipse quoq; ad cœnam gaudebat Apicius ire,

Cum cœnaret erat tristior ille domi.

Si tamen inuitis uadis, cur Classe uadis?

IOGORVM

Cogor ais, uerum est, cogitur & Selius.
En rogar ad carnem Melior te Classice rectâ,
Grandia uerba ubi sunt: si uir es, ergo nega.
Ad Luperum.

Quod conuiuaris sine me tam saepe Luperce,
Inueni noceam qua ratione tibi.

Irascor, licet usq; uoces, mitrasq; rogesq;
Quid facies inquis, quid faciam? ueniam,
In Phœbum.

Mentiris fictos unguento Phœbe capillos,
Et tegitur pictis fordida calua comis,
Tonsorem capiti non est adhibere necessum,
Radere te melius spongia Phœbe potest.
Ad Seuerum.

Potavi modo consulare uinum,
Quæris quàm uetus atq; liberale,
Ipso consule conditum, sed ipse
Qui ponebat, erat Setherè consul.
In Cinna,

Hoc agere est causas, hoc dicere Cinna disertè,
Horis Cinna decem dicere uerba nouem.
Sed modo clepsydras ingenti uoce petisti
Quatuor, o quanto Cinna tacere potes.
In Zoilum.

Crine ruber, niger ore, breuis pede, lumine laxus,
Rcm magnam præstas Zoile si bonus es.
De Tongiliano.

Tongilianus habet nasum, scio, non nego, sed iam
Nil præter nasum Tongilianus habet.
In Tuccam.

Exigis ut nostros donem tibi Tucca libellos,
Non faciam, nam uis uendere, non legere.
Porri festiui.

Fila Tarentini grauius redolentia porri
Edisti quoties oscula clausa dato.
Candelabrum ligneum.

LIBRI .III.

Esse uides lignum, serues nisi lumina, fiet
De candelabro magna lucerna tibi,
Dentifritium.

Quid mecum est tibi? me puella sumat
Emptos non soleo polire dentes
Mamillare.

Taurino poreras pectus confringere tergo,
Nam pellis mammas non capit ista tuas.
Pumilio.

Si solum species hominis caput, Hecora credes,
Si stantem uideas Astianacta putes.
Catullus de amica Formiani.

Salue nec minimo puella naso,
Nec bello pede, nec nigris ocellis,
Nec longis digitis, nec ore sicco,
Nec sane nimis elegante lingua
Decostoris amica Formiani.

Ten' prouincia narrat esse bellam?
Tecum Lesbia nostra comparatur:
O seclum insipiens & infacetum.

Ex Græco, Lusciniio interprete.
Omnis cum mala sit mulier, geminas tamen horas
Illa bonas præstat, mortis & in thalamo.
Eodem interprete.

Castoris est nasus ligo cum fodit, huic ubi stertit
Arguta est tuba,
Nauibus ancora erit nasus mihi. Vomer & aruis,
Piscibus est hamus, fuscina carniuoris.
Hinc scalprum lintres cauat, hinc uiti utile ferrum.
Ascia tum fabris, cardoq; erit foribus.

Breuiter est nactus Castor simul omnia naso
Commoda, nam confert usibus innumeris.
Horatius:

Omnibus hoc uitiū est cantoribus, inter amicos
Vt nunq̃ inducant animum cantare rogati,
Iniussi nunq̃ desistant, Sardus habebat

I O C O R V M.

Ille Tigellius hoc. Cæsar qui cogere posset,
Si peteret per amicitiam patris atq; suam, non
Quicq; proficeret. Si collibuisse ab ouo
Vsq; ad mala citaret, io Bacche, modo summa
Voce, modo hac resonat quæ chordis quatuor ima.
Nil æquale homini fuit illi, sæpe uelut qui
Iunonis sacra ferret, habebat sæpe ducentos,
Sæpe decem seruos, modo reges atq; terrarchas,
Omnia magna loquês, modo sit mihi mensa tripes, &
Concha salis puri, & toga quæ defendere frigus
Quamuis crassa queat: decies centena dedisses
Huic parco paucis contento, quinq; diebus
Nil erat in oculis, noctes uigilabar ad ipsum
Mane, diem totum stertebat, nil fuit unquam
Sic impar sibi.

Ex Ausonio ad Philomusum, q se doctû
putabat librorum copia.

Emptis quod libris tibi bibliotheca refera est,
Doctum & grammaticum te Philomuse putas.
Hoc genere & chordas, & plectra & barbata conde
Omnia mercatus, cras citharædus eris.

In tabulam ubi erat picta imago Rufi rhetoris.
Hæc Rufi tabula est, nil uerius, ipse ubi Rufus?
In cathedra, quid agit? hoc quod & in tabula,
De eodem Rufo.

Reminisco Rufus dixit in uersu suo
Cor ergo uersus, imò Rufus non habet.

De his qui putant reminisco latinû esse,
Qui reminisco putat se dicere posse latine,
Hic ubi co scriptum est, faceret cor, si cor haberet.

De Myrone qui Laidis noctem rogauerat.
Canus rogabat Laidis noctem Myron,
Tulit repulsam protinus,
Causamq; sensit, & caput fuligine
Fucauit atra candidum,
Idemq; uultu, crine non idem Myron.

LIBER .III.

Orabat oratum prius,
Sed illa formam cum capillo comparans
Similemque non ipsum rata
Fortasse & ipsum. Sed uolens ludo frui,
Sic est adorta callidum,
Inepte quid me, quod recusavi rogas?
Patri negavi iam tuo.

De infauſto matrimonio grāmatici.
Arma uirumque docens atque arma uirumque peritus
Non duxi uxorem, sed magis arma domum.
Nāque dies toros, torasque ex ordine noctes
Litibus oppugnat meque meumque larem.
Atque ut perpetuis dotata à Marte duellis
Arma in me tollit, nec dat ulla quies.
Iamque repugnantī dedam me: ut denique uictum
Iurget ob hoc solum iurgia quod fugiam.
In cæcum & claudum ex Græco.
Insidens cæco graditur pede claudus utroque,
Quo caret alteruter sumit ab alterutro.
Cæcus namque pedes claudō gressumque ministrat:
At claudus cæco lumina pro pedibus.
loci ex opere Epigrammatum Viri doctissimi,

Thomæ Mori.

Thomæ Mori in auarum.
Murem Asclepiades ut apud se uidit auarus,
Mus quid in æde facis, dixit, amice mea?
Mus blāde arridens, tolle inquit, amice timorē,
Hic ego nō uictum quæro, sed hospitium.
In Rhetorē infantem scite pictum ē Græco.
Ipse tacet Sextus. Sexti meditat̃ur imago,
Ipsa est rhetor imago, ab imagine rhetor imago est.
In cæcum & claudum, mēdicos.
Claudipedem gestat cæcis uicinus ocellis,
Cōducitque oculos arte, locatque pedes.
In efflatum uentris ē Græco.
Te crepitus perdit, nimium si uentre retentes.

I O C O R V M .

Te propere emissus seruat item crepitus.
Si crepitus seruare potest & perdere, nunquid
Terrificis crepitus regibus æqua potest?
De astrologo ridiculo.

Non Cumæa sacro uates correpta furore,
Certius afflata mente futura uidet,
Quàm meus astrologus diuina clarus in arte
Præuidet inspecto fidere præterita.
Aliud in eundem.

Quid inter alta stulte quæris sidera
In humo manentis coniugis mores tuæ?
Quid alta spectas? infiet, id est, cui tu times?
Dum iam tu, agat quid illa, quæris in polo,
Hæc quæ libebat, interim egit in solo.
In uxores.

Res uxor grauis est, poterit tamen utilis esse
Si sua det propere se moriente tibi.

In Anglū gallicæ linguæ affectatorem.
Amicus & sodalis est Lalus mihi,
Britanniaq; natus, altusq; in sula.
At cum Britannos Galliæ cultoribus
Oceanus ingens, lingua mores dirimant,
Spernit tamen Lalus Britannica omnia.
Miratur, expetitq; cuncta Gallica.
Toga superbit ambulās in Gallica
Amatq; multum Gallicas lucernulas,
Zona, locello, atq; ense gaudet Gallico,
Filero, bireto, pileoq; Gallico,
Et calceis, & subligare Gallico,
Totoq; deniq; apparatu Gallico.
Nam & unum habet ministrq; eumq; Gallicum.
Sed quē (licet uelit) nec ipsa Gallia
Tractare quirit plus (opinor) Gallice.
Stipendiū nihil dat, atq; id Gallice,
Vestitq; tritis pannulis, & Gallice hoc.
Alii cibo paruo, & malo, idq; Gallice.

LIBER .III.

Labore multo exercet, atq; hoc Gallice,
 Pugnis crebro pulsat, idq; Gallice.
 In cœtu & in uia, & foro, & frequentia,
 Rixatur, obiurgatq; semper Gallice.
 Quid? Gallice illud? imò semigallice,
 Sermonem eîm (ni fallor) ille Gallicum
 Tam caller omnem, quàm latinum pſtracus.
 Crescit tamen, sibiq; nimirum placet.
 Verbis tribus, si quid loquatur Gallicis.
 Aut Gallicis si quid nequit uocabulis,
 Conatur id, uerbis licet non Gallicis,
 Canoreq; saltem personare Gallico,
 Palato hiantè, acutulo quodam sono,
 Et fœminæ instar garriētis molliter,
 Sed ore pleno, tanquam id impleant sabbæ,
 Balbutiens uidelicet suauiter
 Pressis quibusdam literis. Galli quibus
 Ineptientes abstinēt, nil secus,
 Quàm uulpe gallus rupibusq; nauita.
 Sic ergo linguam ille & latinam Gallice,
 Et Gallice linguam sonat Britannicam.
 Et Gallice linguam refert Lombardicam.
 Et Gallice linguam refert Hispanicam.
 Et Gallice linguam sonat Germanicam.
 Et Gallice omnem, præter unam Gallicam.
 Nam Callicam solam sonat Britannicæ.
 At quisquis inſula satus Britannica,
 Sic patriam inſolens fastidiet suam,
 Vt more ſimilæ laboret fingere,
 Et æmulari Gallicas ineptias,
 Ex amne Gallo ego hunc opinor ebrum.
 Ergo ex Britanno ut Callus eſſe nititur,
 Sic diſ iubete, fiat ex gallo capus.
 In parcum morientem.
 Chryſalus heu moritur diues, dolet, ingemit, unquam
 Nemo magis tristi pectore fata tulit.

IOCORVM.

Non quoniā ipse perit, cui nil se uilius ipso est,
Sed nummi pereūit quatuor in tumulum.
In fatuum ē Græco.

Quem mordent pulices extinguit Morio lychnon,
Non me, inquit, cernent amplius hi pulices.
In mulierem scdam ē Græco.

Te speculum fallit, speculum nam Gellia uerū
Si semel inspiceres, nunq̄ iterum inspiceres.
In barbatū philosophum ē Græco.

Si promissa facit sapientem barba, quid obstat
Barbatus possit quin caper, esse Plato?
In mendicum gerentem se pro medico.

Tu te fers medicum, nos te plus esse fitemur,
Vna tibi plus est litera, quā medicō.
In uxorem impudicam.

Est fecunda mei, fecunda est uxor Arati,
Nempe suo genuit ter sine facta uiro.

De nautis eijcientibus monachū in tem-
pestate cui fuerant confessi.

Cū tumida horrifonis insurgeret unda procellis,

Et maris in lassam ferueret ira ratem,

Relligio tumidis illabatur anxia nautis,

Heu parat exclamant hoc mala uita malum.

Vestores inter monachus fuit, huius in aurem

Se properant uitis exonerare suis.

Ast ubi senserunt nihilo sibi mitius æquor,

Sed rapido puppim uix superesse freto,

Quid miri est ait unus, aqua si uix ratis extat,

Nostroz scelerum pōdere adhuc premitur,

Quin monachū hunc, in quē culpas exhausimus oēs

Eijcite, & secum hinc crimina nostra ferat.

Dicta phant, rapiuntq; uiz, simul in mare torquent,

Et lintrem leuius quā prius ille ferunt.

Hinc hinc quā grauis est peccati sarcina, disce,

Quius non potuit pondera ferre ratis,

In Tuscum potorem.

LIBER .III.

De Bollano

Urticis lectum Bollano urentibus omnem
Insterunt focij, cum cubiturus erat,
Sed tamē urticis usum negat, haud negat illas
In tenebris nudum se reperisse tamen.
Vnguibus aut igitur uitata carne necesse est:
Aut nudis tantum dentibus inciderint.
Cum tamē in tenebris illatus repperit herbas,
Urticas qua nām repperit esse nota:
In malum pictorem.
Cum cane sic pictus lepus est, ut dicere nemo
Esset uterue canis posset, uterue lepus.
Pictor ubi hoc didicit, quod inerti defuit arti,
Suppleuit miro callidus ingenio.
Res ut aperta foret, longeq; facesset error,
Subscripsit tantum, est hic canis, iste lepus,
Ad Cādidum laudantem sanctos uiros,
cum ipse esset malus.
Sæpe bonos laudas, imitaris Cādide nunquam,
Laudo inquis, posita Cādidus inuidia.
Nam quicunq; bonosi mitatur, & æmulus idem est.
O laete, o niuib; candide Candidior.

De rege & rustico.

Rusticus in syluis nutritus uenit in urbem,
Rusticior Fauno, rusticior Satyro.
En populus plena stetit hinc, stetit inde platea;
Vnaq; uox tota, Rex uenit, urbe fuit.
Rusticus insolita uocis nouitate mouetur,
Quidnam ita respectet turba uidere cupit.
Rex subito inuehitur, celebri præeunte caterua,
Aureus excelsa conspiciendus equo.
Tum uero ingeminant, uiuat rex, undiq; regē
Attonito populus suspicit ore suum.
Rusticus, Ubi rex? ubi rex est? clamat, at unus,
Ille, ait, est, illo qui sedet altus equo.
Hicne rex? puto n. e derides, rusticus inquit.

I O C O R V M

Ille mihi picta ueste uidetur homo.

De quodam male cantante & bene legente.
 Tam male cantasti possis ut episcopus esse,
 Tam bene legisti, ut non ramen esse queas,
 Non satis esse puto, si quis uitabit utrumuis,
 Sed fieri si uis præsul, utrumq; caue.

De principe & rustico Selando ridiculum.
 Cum spectaret aquas princeps, in ponte resedit,
 Primoresq; suos ante sterere pedes.
 Rusticus adsedit, modico ramen interuallo,
 Ciuilemq; dato se putat esse loco.
 Suscitatur hunc quidam, & cum principe, dixit, eodem
 Ponte sedere audes rustice? non te pudet?
 Ille refert, scelus est in eodem ponte sedere?
 Quid si pons longus millia dena foret.

De aulico ridiculum.
 Cum descendit equo, de circumstantibus uni
 Aulicus hunc teneas quisquis es inquit, equum.
 Ille ut erat pauidus, dixit, domine ego ferocem
 Hunc rogo qui teneat, sufficit unus, equum?
 Vnus ait potis est retinere, subintulit ille,
 Si potis est unus, tu potes ipse tuum.

Erasmi carmen de nummo.
 Ut quicquid cupis assequare Lesbi,
 Non magnos opus est pares patronos
 Si rubris tumeat crumena nummis,
 Nummo non melior patronus ullus.
 Sin uero tibi desit ille tutor
 Nequicquam mihi crede amice Lesbi
 Facundus Cicero patrocinetur.
 Persuadet citius nihil crumena,
 Hac quodcumq; uoles fies repente
 Facundus, generosus, atq; bellus,
 Inuictus, sapiens, amabilisq;
 Hac & consul eris & Imperator.
 Hac te si cupies deum creabit,

LIBER .III.

Perdis ait Tusco medicus tua lumsna uino,
 Consultat secum quid uelit ergo sequi.
 Sidera, terra, fretumq; solent quacuncq; uideri,
 Omnia sunt inquit uisa, reuisa mihi.
 Multa mihi, sed uina tamē gustanda supersunt.
 Multa refert annus cum noua musta nouus.
 Iam certus, firmusq; ualebitis inquit ocelli.
 Nempe satis uidi, non satis usq; bibi.
 In Ruscum equitem imbellem.
 Ruscus eques prudens longoq; peritus ab usu,
 Dissimiles causa non sine, pascit equos.
 Namq; alit ille duos, uolucrum prauenterit alter,
 Alter sed pigro, pigrior est asino.
 Hic ergo non festinantem ad praelia defert,
 Ille prius tuba quam clannerit, inde refert.
 In Gelliam.
 Mentitur qui te dicit mea Gellia fuscā,
 Iudice me nō es Gellia fusca, nigra es.
 In Euparyphum ueste oppignerato
 fundo empta.
 Non miror sudare tuæ te pondere uestis,
 Quattuor hæc terræ iugera uestis habet,
 Quantum uiuenti tibi terrę ingesseris usquam,
 Tam magnum tumulum, nec tumulatus habet.
 De chirurgo & anu.
 Vnxit anus ægros uelans chirurgus ocellos
 Vtile persuadens hoc fore quinq; dies.
 Interea mappas, pelues, mortaria, discos,
 Quicquid onus tutum non facit, inde rapit,
 Cum sanata oculos circumtulit illa reuinctos,
 Instrumenta suæ sentit abesse domus.
 In uehementer nasutum ē Græco.
 Si tuus ad solem statuatur nasus, hiantē
 Ore, bene ostendis dentibus, hora quota est.
 In Andreā in mare uomentem.
 Gratus es Andrea, dignusq; cui bene fiat,

I O C O R V M

Nam pisces toties qui te pauere, repascis.
 In puellam diuarcatis tibiis equitatem.
 Ergo puella uiri quis te negat esse capacem,
 Cum tua tam magnum circumdāt crura caballum?
 Ad Gallū sublegentem ueterū carmina.
 Varibus idem animusq; & uere spiritus idem
 Qui fuit antiquis, est modo Galle tibi.
 Carmina namq; eadem, uersusq; frequenter eosdem,
 Quos fecere illi, tu quoq; Galle facis.

De Fabulla & Attalo.

Fabulla nuper nescio quid Attalo
 Irata, & illum commouere gestiens,
 Ostendereq; quā prorsus hunc nihili putet,
 Iurauit illi si sibi centum forent
 Membra, mulier quibus sit, ē centum tamen
 Præstare dignaretur haud unum Attalo.
 Non inquit ille: quæ, malū, ē isthæc noua
 Frugalitas tibi: quæ ue parsimonia?
 Certe solebas esse liberalior.
 Vnum ne de centum grauareris modo
 Auara commodare: at aliquando unicum
 Tantum cum haberes, unicum tamen, uiris
 Centum solebas dare benigna centies.
 Hæc metuo ne quid ista portendat tibi
 Monstrosa tandem parcitas, magni mali.

De febricitante medico bibaci.

Febre laboraret mihi cum puer hemicritæo,
 Forte ibi Sauromata posco medentis opē.
 Sensit ut admoto saliente pollice uenam,
 Fortis, ait, calor est, sed calor ille cader.
 Flagitat ergo scyphum, fundumq; exhaurit ad imum,
 Quantum nec Bitias ebibiturus erat.
 Haurit, ad æqualeis ægrotum prouocat haustū,
 Et facere hoc temere ne uideatur, ait:
 Aestuat hic ualde, ualde bibat ergo necesse est,
 Non paruo obruitur magna liquore pyra.

IN IOCOS MARTIALIS

Aequabitq; Ioui, sed ut tumentes
Cessabit oculos grauare nummus,
Fies rursus eras quod ante Lesbii.
Tam gratus uenies tuis amicis
Quamprimum puto parsimoniarum
Aduentare diem, his, madens lagena
Quos & semper olens iuuat culina.
Sic sic dum oculos habere Lesbii
Cessas, desinis esse charus. Eia
Desisti dare, desisti amari.

Scholia Adriani Barlandi in iocos Martialis.

In carmen, ad Fidentinum.

Sic dentata sibi uidet Egle.) Egle mulieri dentes
exciderant omnes, quæ dentata uidebat cum den-
tes sibi emisset eburneos.

Indicoq; cornu.) ex ebore uel elephanto.

Cadente moro.) postquam maturuit. Hyperbole est,
ut huic contrarium, Niue candidior.

Cerussata.) candidior. Nam cerussa inter colores fi-
ctitios ponitur.

Eris comatus.) Cuiuspiam emptis crinibus

Ad Flaccum.

Litigat & podagra.) Cum podagra multum esset Flac-
cus obnoxius, & nihil unquam daret causam tuam in iu-
dicio defendenti, iocans dicit non podagra eum labo-
rare, sed chiragra. Podagra pedes, chiragra manus in-
festat.

Ad Aeliam.

Si memini.) Aeliam ridet anum cui reliquos dentes
quatuor tussis excusserat.

De Acerra.

Carpit Acerram cui mos erat semper in lucem usq; hoc
est absumpto frequenter ad pocula die rursus a solis oc-
cubitu, usq; ad alterum solem orientem bibere, unde qui

SCHOLIA.

mane illi occurrerent, putabant eum olere uino, quod pridie largius hausisset.

Ad Bassam.

Iocatur in Bassam exonerantē in auro, & bibentem ē uitro. Misero) quod in eos usus quæsitū erat. Aelius Lampridius de Heliogabalo imperatore idem scripsit onus uentris augo eum excipere solitum.

In carmen ad Gargilianum.

Notat Gargilianum hæredipetā, qui senibus donabat & uiduis, ab illis non multo post morituris, maiora expectans. Indulget) Escam dat. Callida) Fraudis plena. Largiri) Est muneribus corrumpere. Largit, qui dat ut maiora recipiat. Dona mihi.) Qd' mihi dabis, plane donatū erit, nihil em reddere possum.

In carmen ad Sextum.

Sexte nihil debes) Iactabat hic Sextus nihil se cuiquā debere, unde iocandi anſam Martialis arripiens, Creditus, inquit, o Sexte nihil te debere. Nam debere censetur, qui soluendæ rei est.

In carmen, Quod fronte Selium.

Ad Ruffum scribit in Selium cœniperam. Terram tangit indecens natus.) Hic lugentium habitus esse solet. Villicus decoxit.) Non colonus, non uillicus eius, ob æs alienum fugit. Id quod hodie frequenter à mercatoribus istis magno multorum malo fieri uidemus.

In carmen, nos bibimus uitro.

Notatur qui aliud sibi, aliud cœuiis uinum apponebat. Duo uina.) Optimum & pessimum.

In carmen, si quando leporem.

Formosus septem Marce diebus eris) Erasmus in chitiadib. antiquitus inquit superstitioſe creditum est, estu leporinæ pulpæ conciliari formam. Vnde extat iocus Martialis in Gelliam, quæ misſo lepore addebat ex uulgata opinione ad muneris commendationem. Formosus septem Marce diebus eris. Id poeta in ipsam retorquens quæ deformis eſſet: Si me non fallis, inquit, si ue-

IN IOGOS MARTIALIS

rum lux mea dicis, Edisti nunquam Gellia tu leporē.

In carmen, Auriculam Mario.

Mario auricula male olebat ob grauem odorem Nestoris.

In carmen, Mentiris iuuenem.

Personam capiti detrahet illa tuo.) Hominum aspectus falli potest, naturæ lex non potest.

In carmen, Nil mihi das.

Scis Maro quid cupiam.) Scis me cupere, ut quamprimum moriaris.

In carmen, dentibus atq; comis.

Lælia cum anus esset accersito capillitio, & emptis dentibus, puella uideri uolebat, sed amissi oculi deformitatem occultare non potuit. In hanc igitur poeta vocatur.

In carmen, Quadrantem Crispus.

Qui dedit ergo sibi.) Nam deuorauerat & comessando profuderat omnia.

In carmen, Lotus nobiscum est.

In somnis uiderat Hermocratem.) Quid mordacius dici potuit in medicum imperitum, qui non solum potionibus & catapotis, sed etiam aspectu suo necabat.

In carmen, Prædia solus habes

Et opimi cecuba solus.) Budæus in commentario de asse annotauit de uino Opimiano, quod L. Opimio consule natum sit longe optimum, hoc anno ea cæli temperies fulsit solis opere.

In carmen, Cum te non nossem

Dominum, regemq; uocabam.) Qui ignoti occurrerent eos antiqui dños ac reges uocabant. Ad quā agēdi consuetudinē poeta respiciens iocat in Priscum, innuens honorabilius eum amisisse nomen postquā notior factus est. Latentē aliquē morsum cōtinere mihi uidet.

In carmen, Omnes aut uetulas.

Fabulla cum rugosa esset anus, ne puellis ætate florētibus cōmixta rugas pderet, uetulas semp comites ha-

SCHOLIA.

bebat. Sic puella es.) Quando tuis pulchrior uideris comitibus.

In carmen, Dum donas.

Defisti.) Ita enim censum minuisti equestrem positus annulis.

In carmen, Potor nobilis.

Oculo ualebis inquit.) Peribis. Oculus bibit uenenū) Nam perit illi.

In carmen, Quod non sit Pylades.

Mirabatur Marcus non esse suis temporibus par amicorum, quales inter se fuisse traduntur Pylades & Orestes, & Martiali obiciebat quod ab eo non amaretur. Martialis ostendit non sua id fieri culpa, sed Marci, qm̄ solus fruatur suis, neq; quicquam aliis impartiat, cum amicorum debeant esse communia omnia.

Te Cadmea Tyros.) Id est, purpura. Pinguis Gallia.) Pingue sagum Gallicum. Hoc non fit uerbis.) Sed iuxta Pythagoræ doctrinam communicatis opibus.

Vt ameris ama.) Si a nobis amari uelis, fac mihi sint domi communia tecum.

In carmen, Profecit.

Mithridates Ponti rex ille anatis Ponticæ quibusdā medicamentis immixtum sanguinem aduersus uenena remedium sumebat: anas enim Pontica uenenis uescitur. Hac consuetudine igitur effecit, ut si quando uenenum inter epulas sumpsisset imprudēs, minime læderet.

Tu quoq; cauisti.) Hic Cinnam ridens male cœnantem. Quemadmodū Mithridates inquit, sumpto anatis sanguine reddidit omni ex parte tutum aduersus uenena corpus, ita tu quoq; o Cinna tenui cœna contra famem remedia paras.

In carmen, Dum proauos.

Deridet Gelliam, quæ natales suos iactans contēnebat equitem, negabatq; se nupturam nisi multum clario ac diuiti uiro, quæ tamen postea maritū accepit infimæ sortis hominē. Nupsisti Gellia cistifero.) Dicebātur olim cistiferi, qui obsonia mercede ferebant.

IN IOCOS MARTIALIS

In carmen, Minxisti.

Iam Palinurus eris.) Palinurus Troianæ classis gubernator insidiâte illi summo deo submersus est, lege Vergilium in fine quinti Aeneidos.

In carmen, Mammæ atq; tathas:

Afra cum ad multam senectutem processisset, ut adulescētiōr uideretur, uerbis solebat uti puellaribus matrem mammam, patrem tatham appellitans.

In carmen, ad Mathonem.

Matho uillam cmit à Martiale, qua perinde ac sua uti solitus fuerat, unde iocās poeta, decepi te inquit. Nam tuum tibi rus uendidi.

In carmen, Dimidium donare.

Locatur in Linum non reddentem mutuum, cuiq; sit idem donare & credere, hoc est mutuum dare, quando eorum quæ accepit, nihil renumerat.

In carmen, Ignotos mihi.

Solus cœno Fabulle non libenter.) Admodū festiue dicit se solum cœnare, cū inter ignōtos sedendum est.

In carmen, Quare tam multis.

Lentini gulam accusat qui correptus febrī, nullo tñ abstinebat interim deliciarum genere. Ad Damnā potius.) Erat hic sordidus quispiam & pauperculus.

In carmen, Bassa dimidio.

Posthumus quidam pessime olebat, cumq; se hoc sciret uitio laborare, dimidio amicis dabat oscula labro. Martialis dicit non ægre laturum se, dimidium etiam hoc si adimatur, & ita nullum sibi det osculum.

In carmen, Inuitum cœnare.

Classicus libenter foris cœnabat, quod tamen uideri uolebat admodum facere inuitus. Ad cœnam gaudebat Apicius ire.) Hic Apicius gulosoꝝ omnium altissimus gurgēs fuit. Cogor ais, uerum est, cogitur & Silius.) Sed uestra uoluntate cogimini. Cœnā Melior te Classicē rectam.) Augusti instituto diuites cœnam rectam dabāt, quæ maioris erat liberalitatis, & impēsa. Melior.)

SCHOLIA.

Hic erat Attilius Melior quem Cæſaris Domitiani tem-
poribus tantæ ſuiffæ elegantix legimus, ut N iſidus ap-
pellari meruerit.

In carmen, Quod coniuuaries.

Quid faciam ueniam.) Ita tuam ulturus auaritiã.

In carmen, Mentiris.

Iocus eſt in Phœbum iam canum, ſed canos diſſimu-
lantem unguento.

In carmen, Potauit.

Antiqua uina à conſulibus nomen capere ſolebant.
Iocatur poeta in eum, qui cum eſſet conſul eo natū an-
no uinum, hoc eſt muſtum cōiuuiſ appoſuerat.

In carmen, Hoc agere eſt cauſas.

Cinna uolebat diſertus uideri cauſidicus. Cum tan-
dem cauſas agere inciperet, decē horis uix abſoluit uer-
ba decem. Clepsydras ingenti uoce petiſti Quatuor.)
Clepsydrias, id eſt, horas quatuor, quod ſpatium cum ui-
deatur datum ad dicendum, perurbane Martialis dicit
Cinnam impetraſſe tot horas quibus tacere poſſit.

In carmen, Crine ruber.

Raro bonos uideas qui omnino deformes ſunt, unde
poeta zoilum ex oris ſorditate malum eſſe ſuſpicatur.
Lumine læſus) luſcus erat.

In carmen, Tongilianus.

Habet naſum.) Tongilianus cenſor acerrimus ad ex-
tremā redactus erat inopiam. Habet igit naſum, mor-
dace eſſe ſignificat. Sed nil præter naſum haber, ad pau-
pertatem eius referemus, ut nihil præter naſum poſſi-
deat ſuū. Ex hac de naſo ambiguitate Martialis iocat.

In carmen, Taurino poteras.

Iocus eſt in manmoſam. Taurino poteras &c.) Allu-
ſiſſe uidetur ad illud Maronis: Taurino quantū poſſet
circundare tergo. Simul notat mamillarum magnitu-
dinem. Inſcriptio diſtichi eſt, Mamillare, quod compe-
ſcendis papillis indumentum dicimus.

In carmen, quod Pumilio inſcribit.

IN IOCOS MARTIAL. SCHOLIA.

Pumilio, latine nanum significat. Hectora credas.)
Nam magnis sunt capitibus nani. Aftyanacta.) Paruū,
qualis fuit Aftyanax Hectoris filius.

In carmen, Castoris est nasus.

Deridet hominem egregie nasutum, & simul cōme-
morat longi nasi cōmoditates. Eodem modo & apud
Erasmum in colloquiis Pamphagus iocatur in nasum
Coclitis ueteris compotoris sui.

In carmen Horatii, Omnibus hoc ui-
tium est cantoribus.

Urbane admodum & facete Horatius notat incōstan-
tiam Tigellij Hermogenis musici. Per amicitiam pa-
tris.) Id est, Julij Cæsaris, qui pater fuit adoptiuus Au-
gusti. Ab ouo usq; ad mala.) Prouerbiali figura dixit
Horatius, pro eo quod est ab initio conuiuij usq; ad fi-
nem. Antiqui enim cœnam ab ouis auspicabant, & ma-
lis finiebant. Quinq; diebus nil erat in loculis.) Quin-
q; diebus dixit, pro post quinq; dies.

Ludolphi Scamelardi carmen.

Μηδ' ἐν τρωϊῶν δ' ὄνυχας νεανίσκ' ἀνακτώναι

τῶν ὑπὲρ βαρλάνδ' εἰσοι σμικρὰ φασμαμένων,

κεδ' ἄν γάρ ἐσι τὰ πάντα' ἔμπροσθε γελοῖα πέε

ταυτ' ἐκ τ' σμικρῶς ἀνέσχησαι θεῖον. (φανη)

Latinum.

Nil magis excultum, lepidum, purum atq; facetum,

Barlandi inspicias his, mihi crede, iocis.

Seria res agitur, quamuis liber esse iocorum

Dicitur, & ridens dicere uera potes,

f. sa. i. uer. ult. inuisus.

oprawa z r. 1874.

BIBLIOTEKA KÓRNICKA

13940

Adrianus Baandus: Nocturne
Libri tres.

Colo-
niac.

1529